

Maria Szozda

Program nauczania języka francuskiego jako drugiego języka dla klas VII – VIII szkoły podstawowej

Zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego
dla szkoły podstawowej

Wieloletni podręcznik kursu *Club @dos*

Poziom językowy A1

KURS PODSTAWOWY

Wydawnictwo LektorKlett

Poznań 2017

SPIS TREŚCI

1. Charakterystyka programu i założenia programowe	4
2. Budowa kursu i podział materiału dydaktycznego	5
3. Metodyka programu	6
4. Użytkownicy programu	6
5. Warunki realizacji programu	7
6. Cechy uczniów w starszym wieku szkolnym	8
7. Cele kształcenia	9
7.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne	9
7.2. Szczegółowe cele kształcenia językowego	10
7.3. Cele ogólnowychowawcze	12
7.4. Cele socjokulturowe i interkulturowe	12
8. Treści nauczania	13
8.1. Zakres tematyczny	13
8.2. Funkcje komunikacyjne	13
8.3. Materiał morfosyntaktyczny	15
8.4. Materiał fonologiczny i graficzny	17
8.5. Materiał socjokulturowy, interkulturowy i interdyscyplinarny	19
9. Realizacja programu	20
9.1. Wprowadzenie teoretyczne - style uczenia się, preferencje sensoryczne i inteligencja	20
9.2. Techniki i formy pracy	21
9.2.1. Nauczanie i testowanie słownictwa (przykład)	22
9.2.2. Nauczanie gramatyki (przykłady)	23
9.2.3. Nauczanie wymowy	25
9.2.4. Nauczanie kompetencji socjokulturowych i interkulturowych	25
9.2.5. Podejście interdyscyplinarne w nauce języka obcego (przykład)	26
9.2.6. Techniki rozwijające rozumienie wypowiedzi ustnych	26
9.2.7. Techniki rozwijające sprawności rozumienia tekstu pisanego (przykład)	27
9.2.8. Techniki rozwijające sprawność mówienia (przykład)	28
9.2.10. Techniki rozwijające sprawność pisanania	29
9.3. Indywidualizacja nauczania a techniki pracy na lekcji języka obcego z uczniem uzdolnionym, słabym i z dysleksją	30
9.4. Projekt jako forma pracy na lekcji języka obcego	32
9.5. Nowe technologie informacyjne i komunikacyjne w nauczaniu/uczeniu się języka obcego (przykład)	33
10. Przewidywane osiągnięcia uczniów	34
11. Kontrola i ocena pracy uczniów	36
12. Samoocena i strategie uczenia się (przykład)	37
13. Planowanie dydaktyczne	39
14. Przykładowe scenariusze lekcyjne	40
Bibliografia	46

1. Charakterystyka programu i założenia programowe

Niniejszy program nauczania języka francuskiego, oparty na zestawie dwóch podręczników i materiale ćwiczeniowym wydawnictwa LektorKlett *Club @dos*, autorstwa Aurelie Combriat, jest adresowany do uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej rozpoczynających naukę drugiego języka obcego

w szkole drugiego języka, który zostaje obowiązkowo wprowadzony od klasy VII szkoły podstawowej. Dodatkowo przewidziano możliwość nauczania jednego z dwóch obowiązujących języków w zwiększonej liczbie godzin w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych.

W poniższej tabeli przedstawiono wariant podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego w szkole podstawowej na II etapie edukacyjnym.

Etap edukacyjny	Język obcy nauczany	Wariant PP	Opis	Nawiązanie do poziomu ESOKJ
II etap szkoła podstawowa klasy VII-VIII	pierwszy	II.1.	kontynuacja z klas I-III	A2+ (B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
		II.1. DJ	dla oddziałów dwujęzycznych	A2+/B1
	drugi	II.2.	od początku w klasie VII	A1
		II.2. DJ	od początku w klasie VII w oddziałach dwujęzycznych	A1+

oraz do nauczycieli realizujących program nauczania języków nowożytnych na etapie edukacyjnym II.2. Program opracowany został w oparciu o znowelizowaną *podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej*¹ i w nawiązaniu do poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych określonych w *Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)*² opracowanym przez Radę Europy. Oczekiwany poziom biegłości językowej u ucznia kończącego naukę w klasie VIII szkoły podstawowej w dwuletnim cyklu nauczania w wymiarze **120 godzin**, to poziom A1. *Zaznaczyć należy*, że poszczególne warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego odnoszą się do uczniów w różnym wieku i szczególnie w przypadku uczniów kończących naukę języka obcego nowożytnego nawiązanie do ESOKJ ma charakter bardzo ogólny³. Pierwszy tom podręcznika wraz z zeszytem ćwiczeń przewidziany na 50-60 godzin lekcyjnych zakłada osiągnięcie poziomu A1.1. Drugi tom (50-60 godzin) ma za zadanie doprowadzić ucznia do pełnego poziomu A1.

Nowe rozporządzenia podstawy programowej dotyczące nauczania języków obcych wzmocniają znaczenie nauczania

Na to, jak ważne jest obecnie uczenie się dwóch języków obcych od najmłodszych lat, zwrócono już uwagę w konkluzjach Rady Europejskiej na posiedzeniu w Barcelonie w marcu 2002 r.⁴ Polityka językowa Rady Europy zachęca obywateli krajów europejskich do uczenia się co najmniej dwóch języków obcych w każdym wieku i obliguje szkoły oraz inne placówki edukacyjne do stosowania efektywnych metod nauczania, z wykorzystaniem ciekawych materiałów i nowoczesnych pomocy dydaktycznych. Taka sytuacja oraz ogólnie pozytywne nastawienie do nauki języków obcych otwierają możliwości poznawania różnych języków i kultur, w tym również języka francuskiego. Należy pamiętać, że nauka każdego języka wnosi dodatkowe wartości w ogólne wykształcenie obywatela, rozwija ciekawość poznawania innych kultur i języków oraz kształtuje takie postawy, jak tolerancja, otwartość i szacunek dla inności.

Poszczególne części niniejszej publikacji opisują cele kształcenia, treści nauczania oraz metody i techniki pracy stosowane podczas realizacji programu, ze szczególnym uwzględnieniem **metody zadaniowo-projektowej** i wykorzystania nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu i uczeniu się języka francuskiego. Pozostałe części programu zawierają opis przewidywanych osiągnięć uczniów na poziomie podstawowym biegłości w skali ESOKJ, opis metod pomiaru osiągnięć uczniów i szczegóły dotyczące planowania dydaktycznego. Nauczyciele znajdą w programie również konkretne przykłady ćwiczeń do nauczania wymo-

¹ Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356). Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych z dnia 17 marca 2017r.

² *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego – uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Wydawnictwo CODN, Warszawa 2003.

³ Załącznik 2 podstawy programowej szkoły podstawowej, s.10

⁴ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia z dnia 12 maja 2009 r.

wy, leksyki, gramatyki oraz przykładowe scenariusze lekcyjne. Autorka kursu przygotowała także materiał ćwiczeniowy w postaci *Zeszytów ćwiczeń* przeznaczony dla uczniów, służący utrwalaniu przez nich wiadomości i umiejętności.

Zawarty w programie materiał nauczania został uporządkowany z uwzględnieniem nadrzędnego celu – opanowania języka jako narzędzia komunikacji w sytuacjach życia codziennego, typowych dla młodzieży szkolnej w wieku 12-16 lat. Celowi temu podporządkowano dobór treści nauczania: tematyki, sytuacji i funkcji komunikacyjnych, materiału fonologicznego, morfosyntaktycznego, socjokulturowego i interdyscyplinarnego.

Program ten skierowany jest do uczniów i nauczycieli, którzy dysponują **2 godzinami języka francuskiego w tygodniu, w dwuletnim cyklu nauczania.**

2. Budowa kursu i podział materiału dydaktycznego

Kurs oparty jest na zestawie dwóch części: *Club @dos 1* poziom A1.1. i *Club @dos 2* poziom A1.2. Każda część kursu składa się z **podręcznika ucznia** z płytą CD, z **zeszytu ćwiczeń** do pracy ucznia w domu oraz **poradnika metodycznego** dla nauczyciela na CD.

Podręczniki ucznia podzielone na **pięć rozdziałów** zawierają krótkie dialogi ilustrowane do czytania przed odsłuchem wraz z prostymi zadaniami polegającymi na obserwacji i skojarzeniach z materiałem ilustrowanym oraz zróżnicowane ćwiczenia sprawdzające zrozumienie wypowiedzi ustnych. Autorka kursu proponuje nauczanie języka francuskiego poprzez osłuchanie się z nim dzięki licznym nagraniom, a obserwacja materiału ilustrowanego i zadania polegają na uaktywnieniu słuchowo-wzrokowym. We wszystkich rozdziałach znajdują się także ćwiczenia fonetyczne, tabelki z nowym materiałem gramatycznym wraz z ćwiczeniami oraz bogato ilustrowany materiał leksykalny z ćwiczeniami. Na końcu podręcznika umieszczono część gramatyczną pt. *Précis de grammaire*, w której uczeń znajdzie dodatkowe wyjaśnienia teoretyczne z gramatyki z konkretnymi przykładami, przykładowe odmiany czasowników regularnych i wybranych czasowników nieregularnych.

Wydawnictwo LektorKlett przygotowało w polskiej adaptacji podręcznika **Słowniczek francusko-polski** zawierający pełny zestaw słownictwa występujący w tekstach i w ćwiczeniach, uporządkowany według rozdziałów. Na końcu podręcznika znajdują się **transkrypcje** wszystkich nagrań, zarówno dialogów jak i ćwiczeń fonetycznych.

Zeszyt ćwiczeń (nagrania towarzyszące znajdują się na stronie www.chmura.klett.pl, w zakładce j. francuski) służy przede wszystkim do samodzielnej pracy ucznia w domu. Jego zadaniem jest usystematyzowanie i utrwalenie materiału zrealizowanego w części podręcznikowej. Autorka kursu zaproponowała ćwiczenia pt. *Le coin des expos* o zróżnicowanym stopniu trudności, w tym ćwiczenia leksykalne, fonetyczne, gramatyczne oraz ćwiczenia rozwijające sprawność pisania na poziomie podstawowym. Nawiązując do struktury rozdziałów z podręcznika, w zeszyt ćwiczeń znajdują się również zadania o charakterze interdyscyplinarnym. Ważnym elementem w zeszyt ćwiczeń jest moduł *Auto-évaluation* mający na celu zachęcanie uczniów do systematycznej samooceny wiedzy i umiejętności językowych nabywanych podczas realizacji materiału. Na zakończenie każdego rozdziału Autorka kursu proponuje moduł *Aide-mémoire*, w którym uczniowie odnajdą zestawienie wszystkich funkcji komunikacyjnych, struktur gramatycznych z przykładami oraz dźwięków, które poznali i ćwiczyli podczas lekcji.

Na płycie CD do podręcznika znajdują się nagrania dialogów i różnorodnych tekstów do zdań sprawdzających rozumienie wypowiedzi oraz zestaw ćwiczeń fonetycznych. Nagrania zostały wykonane przez lektorów francuskich i brzmią autentycznie i bardzo wyraźnie.

Poradnik metodyczny dla nauczyciela – *Guide pédagogique* zawiera szczegółowe informacje dotyczące przeprowadzenia każdego ćwiczenia w poszczególnych lekcjach, zdefiniowane cele lekcji, odpowiedzi do ćwiczeń i praktyczne uwagi i rady jak przygotować uczniów i jak zrealizować proponowane projekty indywidualne i grupowe. Poradnik metodyczny zawiera również propozycje zadań dla uczniów bardziej zmotywowanych i uzdolnionych językowo w rubryce pt. *Pour aller plus loin*.

STRUKTURA ROZDZIAŁÓW

Każdy z pięciu rozdziałów rozpoczynający się stroną tytułową (*le Club des artistes, le Club des athlètes, le Club des citadins...*) podzielony jest na:

- **trzy odrębne lekcje** kończące się miniprojektami;
- podwójne strony z ćwiczeniami gramatycznymi *Le coin de la grammaire*;
- podwójne strony z ćwiczeniami leksykalnymi *Le coin du lexique*;
- stronę projektową z opisem **projektu indywidualnego** dla ucznia oraz **projektu grupowego** – projekty te nawiązują do tematyki lekcji i nowo poznanego materiału językowego oraz nabytych umiejętności językowo-socjokulturowych;
- **dotatkowe** strony o charakterze **interdyscyplinarnym** *J'utilise le français en classe de...*, mające na celu wyko-

rzystanie znajomości języka francuskiego na lekcjach matematyki, wychowania plastycznego, wychowania obywatelskiego, wychowania fizycznego, biologii lub geografii;

- **Mag@dos** – bogato ilustrowany, dwustronnicowy materiał socjokulturowy z ciekawymi informacjami w postaci krótkich tekstów oraz zadań pt. *Recherche Internet*, polegających na wyszukiwaniu konkretnych informacji o charakterze cywilizacyjnym w internecie.

3. Metodyka programu

Nadrzędnym celem nauczania języka obcego jest kształtowanie **umiejętności ustnego i pisemnego komunikowania się** z rodzimymi lub obcokulturowymi użytkownikami tego języka, czyli umiejętności przyswajania i przekazywania informacji. Głównym założeniem **podejścia komunikacyjnego** jest rozwijanie kompetencji komunikacyjnej ucznia w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb ucznia. Natomiast stosowane na lekcjach ćwiczenia komunikacyjne mają przybliżyć sytuację w klasie do autentycznej komunikacji dzięki integracji różnych sprawności językowych czy wprowadzaniu elementów komunikacji niewerbalnej. Podkreśla się także kształtowanie osobowości oraz rozwijanie kreatywności ucznia i umiejętności współpracy z innymi.

Cechą charakterystyczną niniejszego programu jest **podejście zadaniowe** w nauczaniu języka obcego, będące logiczną kontynuacją metody komunikacyjnej, do którego nawiązuje również *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego*. W tej preferowanej przez program koncepcji metodycznej uczący się języka obcego jest jednocześnie jego użytkownikiem postrzeganym jako *jednostka społeczności*, która w trakcie procesu uczenia się ma do wykonania różne zadania – nie tylko językowe – w różnych kontekstach i sytuacjach. **Zadanie to każde celowe działanie, uważane za konieczne, by rozwiązać jakiś problem, wypełnić zobowiązanie lub zrealizować dążenie (ESOKJ, 2001:21, 25–26)**. Dobór treści, celów i technik pracy, koncentrujący się wokół różnorodnych zadań wykonywanych samodzielnie, w parach lub w większych grupach, zawsze prowadzi do pracy z całą grupą pod koniec każdego rozdziału. Uczniowie, będąc *aktywnymi jednostkami społeczności*, wyszukują potrzebne informacje, dokonują wyborów i przetwarzają informacje, a język obcy staje się istotnym narzędziem do wykonania **zadań projektowych**. Podejście zadaniowe wiąże się z podkreśleniem wagi równoległego rozwijania wszystkich typów kompetencji: ogólnych, kluczowych i językowych kompetencji komunikacyjnych. W podejściu zadaniowym ważna jest nie tylko realizacja powierzonych zadań, ale także rozwój umiejętności uczenia się i wspieranie **autonomii uczniów** oraz współpraca z innymi.

Program ten zwraca szczególną uwagę na zadania rozwijające **refleksyjność** i prowadzące do autonomii uczniów. Chcąc wyjść naprzeciw nowym wymaganiom związanym z kształceniem u uczniów samodzielności w uczeniu się oraz odpowiedzialności za własne wyniki, program nasz zaleca uczenie się języka obcego z zastosowaniem różnych **strategii uczenia się**.

Inną istotną cechą jest **indywidualizacja nauczania języków obcych** – oznacza to uwzględnienie indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów w procesie dydaktycznym. Postulat indywidualizacji nauczania obecny jest w nowych rozporządzeniach MEN, a zatem powinien być realizowany także podczas nauczania języków obcych. Należy pamiętać, że indywidualizacja w procesie kształcenia nie może polegać na zróżnicowaniu celów i materiałów, które pozostają wspólne dla wszystkich uczniów, ale na określeniu istotnych cech, umiejętności i potrzeb ucznia, aby je następnie uwzględnić w procesie dydaktycznym.

Należy również zwrócić uwagę na ważny dla tego programu **spiralny układ treści**, który polega na systematycznym utrwalaniu umiejętności nabytych wcześniej, w poprzednich jednostkach lekcyjnych lub etapach edukacyjnych, i na rozwijaniu ich w etapach kolejnych.

Niniejszy program nauczania podkreśla bardzo mocno rolę **motywacji** w nauczaniu języka, która związana jest z postrzeganiem przez uczniów celów i zadań, jakie są im stawiane w trakcie poznawania i realizacji materiału językowego i kulturowego. Tworzenie odpowiedniej atmosfery na zajęciach językowych wyzwala w uczniach pozytywne uczucia, co wpływa na wzrost zaangażowania uczniów podczas wykonywania zadań indywidualnych lub grupowych. Ważne jest, aby nauczyciele proponowali uczniom jak najwięcej takich zadań wymagających zaangażowania. Nowatorskim rozwiązaniem jest propozycja zadań opartych na podejściu interdyscyplinarnym w nauczaniu języków obcych i bardzo współczesnym spojrzeniu na kulturę Francji i krajów francuskiego obszaru językowego. Wszystkie te czynniki ułatwią uczniom przyswajanie zarówno umiejętności językowych, jak i społecznych.

Autorka metody *Club @dos*, uwzględniając zmiany, jakie zaszły w dydaktyce nauczania języków obcych w ostatnich latach, a także nowe potrzeby i zainteresowania uczniów, zaproponowała nowatorskie techniki uczenia się języka obcego.

4. Użytkownicy programu

Użytkownikami programu są zarówno **nauczyciele języka francuskiego** uczący w klasach VII – VIII szkoły podstawowej, jak i ich uczniowie. Zadaniem Programu jest ułatwienie nauczycielom pracy z obowiązującą podstawą

programową, wyjaśnienie jej założeń i pomoc w zaplanowaniu i realizacji zajęć w pierwszym i drugim roku nauczania według metody *Club@ados*. Dokument ten nie daje gotowych rozwiązań, ale udziela praktycznych wskazówek, jak można realizować cele i zadania zawarte w nowej podstawie programowej dotyczącej nauczania języka obcego nowożytnego lub też jak modyfikować i udoskonalać własny warsztat dydaktyczny. Zawiera także porady na temat doboru materiałów uzupełniających, wykorzystania dokumentów autentycznych i zasobów Internetu.

W szkole XXI wieku zmieniła się zarówno rola nauczyciela, jak i miejsce nauczania języka. Zadaniem nauczyciela jest zapewnienie stałego kontaktu ucznia z językiem nauczanym, nie tylko poprzez pracę w klasie z autentycznymi materiałami dydaktycznymi, ale także poprzez działania pozaklasowe, współorganizowanie wymian międzynarodowych lub uczestnictwo (z uczniami) w różnych projektach europejskich. Przejście z tradycyjnej klasy językowej do skomputeryzowanej sali z łączem internetowym, dającej możliwość wykorzystania materiałów multimedialnych, płyt CD oraz programu interaktywnego również wiąże się ze zmianą roli nauczyciela oraz relacji pomiędzy nauczycielem a uczniami. Nauczyciel powinien być tym, który wskaże uczniowi źródła informacji i podpowie, jak je wykorzystywać na lekcji. Zadanie programowe związane z edukacją medialną uczniów stawia przed nauczycielem nowe, często niełatwe wyzwania, wymagające od niego dużej elastyczności i umiejętności dostosowania się do zmieniających się okoliczności. Od nauczyciela zależy wybór odpowiednich metod aktywizujących ucznia, które pozwalają na stworzenie warunków zbliżonych do naturalnej komunikacji oraz dostosowanie ich do warunków, w jakich lekcja się odbywa.

We współczesnej glottodydaktyce zwraca się uwagę na wszystkie nowe role, jakie może pełnić nauczyciel języka, takie jak np. rola animatora, doradcy, tutora, mentora lub coacha. Zadaniem **tutora** jest mądrze wspierać ucznia poprzez proponowanie mu samodzielnej rozwijania wiedzy i umiejętności z wykorzystaniem osobistych talentów. Dobry tutor musi znać swojego ucznia – jego mocne i słabe strony, zainteresowania, cechy osobowościowe, aby wspólnie z nim wyznaczyć cele i zaplanować szereg zadań, a następnie realizować je i podsumować efekty. Zadaniem **coacha** zaś jest prowadzenie swobodnego dialogu z uczniem w celu pełnego wykorzystania jego osobistego potencjału i osiągania lepszych efektów w działaniach. Nauczyciel coach pomaga uczniowi odnaleźć sposoby rozwiązania problemów bez stosowania krytyki czy komentowania jego słabości. Ze względu na konieczność indywidualizacji w nauczaniu ważną rolę pełnić będzie **nauczyciel mentor**. Nauczyciel mentor mający w swojej grupie językowej uczniów gotowych zaangażować się w wykonywanie zadań wykraczających poza zwykły program powinien wpro-

wadzić ich w nowy obszar wiedzy, dzieląc się z nimi swoim doświadczeniem i wiedzą.

Reasumując, należy pamiętać, że każdy dobry nauczyciel języka jest zobowiązany do ciągłego doskonalenia swoich kompetencji dydaktycznych i językowych, a także do nieustannego samodoskonalenia. Dbałość o rozwój umiejętności językowych ucznia, kształtowanie jego postaw i osobowości, jak również troska o własny rozwój zawodowy są obowiązkiem współczesnego nauczyciela każdego przedmiotu szkolnego.

Drugą grupą adresatów programu są **uczniowie** w wieku 13–16 lat – starsze dzieci wchodzące w okres dojrzewania – którzy muszą zdecydować o wyborze drugiego języka, a pod koniec II etapu nauczania, o wyborze szkoły średniej. Zdarza się często, że wybory dokonane na tym etapie mogą zdecydować o dalszej przyszłości nastolatka. Strategia uczenia się przez całe życie wymaga umiejętności podejmowania decyzji – poczynając od wyboru drugiego języka w klasie VII szkoły podstawowej, kierunku studiów lub konkretnej specjalizacji, poprzez decyzje o wyborze miejsca pracy, sposobie podnoszenia swoich kwalifikacji, aż do ewentualnych decyzji o zmianie kierunku studiów lub zmianie zawodu. Rolą nauczycieli języków i rodziców jest uświadamianie nastolatkom znaczenia znajomości kilku języków obcych.

Niniejszy program wzmacnia i rozwija motywację do nauki języka francuskiego, proponując ćwiczenia na bazie różnorodnych materiałów autentycznych. Doskonale dopasowanie treści nauczania i metod pracy do poziomu, potrzeb i zainteresowań uczniów w dużym stopniu wpływa na skuteczność procesu nauczania i na wzrost motywacji uczniów do przyswajania języka. Dobry uczeń to taki, który ma dobrego nauczyciela, czyli nauczyciela umiejącego ciekawie nauczać i motywować do samodzielnej nauki. Uczeń zainteresowany przedmiotem i zmotywowany do nauki staje się aktywnym uczestnikiem procesu dydaktycznego.

5. Warunki realizacji programu

W drugim etapie edukacyjnym II.2. w dwuletnim cyklu nauczania drugiego języka obcego w klasach VII – VIII szkoły podstawowej zakłada się, że wymiar godzin na realizację podstawy programowej wynosi 120 godzin lekcyjnych lub 240 godzin w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych. W przypadku niniejszego programu język francuski jest tym, którego nauka rozpoczyna się od podstaw w klasie VII szkoły podstawowej w **wymiarze 2 godzin tygodniowo**. Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego traktowane jest jako proces wieloletni, a rozwój poszczególnych kompetencji może być nierównomierny ponieważ zależeć będzie od warunków,

w których kształcenia się odbywa. Natomiast zadaniem szkoły jest zapewnienie takich warunków, w których liczba godzin przeznaczonych na kształcenie językowe zostanie wykorzystana w sposób optymalny, zarówno dla języka nauczanego jako pierwszy (wiodący), jak i dla języka nauczanego jako drugi (wtórny). Podstawa programowa określa również, że nauka języka obcego powinna odbywać się w grupach około 15 – 24-osobowych. Metoda zadaniowa w nauczaniu języka obcego zakłada natomiast, że realizacja zadań nie powinna odbywać się w zbyt licznych grupach – nie więcej niż 12 – 15-osobowych.

Zgodnie z założeniami *Podstawy programowej*, dotyczącymi warunków realizacji, zaleca się odpowiednie **wyposażenie pracowni językowej**. Nauczyciele języka obcego powinni zapewnić uczniom stały kontakt z autentycznym językiem poprzez dostęp do odpowiednich materiałów (filmy, czasopisma, Internet, literatura piękna, publikacje) oraz z rodzimymi użytkownikami języka, np. poprzez uczestnictwo w projektach europejskich, w programach współpracy i wymiany międzynarodowej. Realizacja tych wymagań zobowiązuje szkoły do wyposażenia sal językowych w odpowiedni sprzęt. Aby móc pracować na lekcjach z takimi materiałami, jak CD-ROM, czy podręcznik multimedialny, salę językową należy wyposażyć w:

- odtwarzacz CD lub magnetofon,
- telewizor,
- komputer(y) z łączem internetowym,
- odtwarzacz wideo lub rzutnik multimedialny z głośnikami,
- tablicę interaktywną (TBI),
- słowniki jedno- i dwujęzyczne,
- materiały uzupełniające, np. książki gramatyczne, słownik przysłów i powiedzeń,
- mapy Francji i innych krajów obszaru francuskojęzycznego,
- plakaty z krajów obszaru francuskojęzycznego,
- prasę i literaturę francuską,
- plansze gramatyczne i leksykalne.

Umiejętne użytkowanie urządzeń i wykorzystywanie materiałów multimedialnych z pewnością uatrakcyjni lekcje językowe i bardziej zmotywuje uczniów, nawet tych mniej aktywnych, do nauki języka francuskiego. Pamiętać należy, że jednym z ważnych zadań współczesnego nauczyciela języka jest rozwijanie u uczniów różnorodnych technik uczenia się oraz umiejętności heurystycznych, spośród których umiejętność korzystania z nowych technologii (np. wyszukiwanie informacji w bazach danych i zasobach sieciowych) należy do kluczowych.

6. Cechy uczniów w starszym wieku szkolnym

Nauczanie młodzieży w wieku 12-16 lat nie jest łatwym zadaniem, nawet dla nauczycieli z dużym doświadczeniem pedagogicznym. Współcześni psychologowie zgodni są co do tego, że proces dorastania nastolatków w tym wieku jest trudny i skomplikowany, ponieważ w stosunkowo krótkim czasie zachodzą wtedy radykalne zmiany fizyczne i psychiczne. Dlatego też od rodziców i wychowawców wymaga się znacznej modyfikacji metod postępowania i dużej elastyczności. W procesie uczenia należy zwrócić szczególną uwagę na **dorastanie umysłowe, dojrzewanie emocjonalne oraz społeczne** ponieważ pod wpływem otoczenia kształtują się zainteresowania i pasje⁵. Rozwój umysłowy, wyrażający się w doskonaleniu funkcji poznawczych i umysłowych, zależy w dużej mierze od nauki szkolnej. Dzisiejsza młodzież szkolna kształci się i rozwija znacznie szybciej, a rozwój funkcji poznawczych ma zasadniczy wpływ na kontrolę uczuć, moralność, wyznacza światopogląd oraz własną tożsamość. Mimo znacznego wzrostu tempa rozwoju umysłowego młodzież w tym wieku charakteryzuje się jeszcze dużym rozchwianiem emocjonalnym, szybkimi zmianami nastrojów oraz dużym skupieniem na własnych potrzebach.

U młodzieży starszych klas szkoły podstawowej stwierdza się również niezwykłą wrażliwość zmysłową na dźwięki, obrazy, uwrażliwienie na pewne zjawiska, takie jak niesprawiedliwość, fałsz, czy też gotowość do analizowania stanów psychicznych własnych i innych ludzi.

Procesem bardzo ważnym dla nauki języka obcego jest **rozwój pamięci**. Zwiększa się w miarę wieku jej pojemność, trwałość i szybkość zapamiętywania, zarówno mechanicznego jak i logicznego (Pamuła, 2009:17). U młodzieży w wieku 12-14 lat wzrasta zdolność analizy i syntezy oraz rozwija się **myślenie logiczno-dedukcyjne i abstrakcyjne**, szczególnie w okresie od 12. do 18. roku życia. Najistotniejszą cechą procesów myślowych jest ich elastyczność, pozwalająca na stosowanie różnorodnych strategii rozwiązywania problemów.

W sferze **rozwój emocjonalnego** zachodzą również ogromne zmiany. Źródłem tych skrajnych przeżyć i nastrojów są intensywne przemiany hormonalne organizmu rzutujące na układ nerwowy młodego człowieka. Psychologowie uważają, że rozwój sfery uczuciowej młodzieży i kształtowanie się tzw. **uczuć wyższych** zależą od procesów intelektualnych i czynników społeczno-kulturowych. Taką intensywność przeżyć emocjonalnych wywołują często zaobserwowane wzorce i normy kulturowe.

⁵ Pamuła, M. *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2009.

W okresie dorastania uczucia negatywne i uczucia pozytywne są równie intensywne. Nierzadkie są uczucia zadowolenia, zachwytu, podziwu lub dumy z własnych dokonań lub osiągnięć klasy czy drużyny. Źródłem tych pozytywnych przeżyć powinna być rodzina, szkoła lub grupa rówieśników. Ważną rolę w kształtowaniu uczuć pozytywnych może odgrywać nauczyciel na lekcji języka – tworząc atmosferę zaufania i wsparcia dla ucznia, wpływa na poczucie bezpieczeństwa, którego uczeń potrzebuje podczas wykonywania różnorodnych zadań językowych.

7. Cele kształcenia

7.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne

Zgodnie z zapisem w podstawie programowej cele kształcenia sformułowane są w języku wymagań ogólnych, a treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności uczniów sformułowane są w języku wymagań szczegółowych. Zgodnie z zasadą kumulatywności od uczniów wymaga się wiadomości i umiejętności zdobytych na wcześniejszych etapach edukacyjnych. Wszystkie wiadomości i umiejętności opisane są zgodnie z ideą europejskich kwalifikacji, w języku efektów kształcenia. Należy wspomnieć również, że w procesie kształcenia ogólnego kształtują się u osób uczących się postawy sprzyjające dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takie jak: odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości, ciekawość poznawcza, szacunek i otwartość wobec innych ludzi i kultur oraz stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii własnego kraju, kreatywność, gotowość do podejmowania inicjatyw oraz umiejętność pracy zespołowej.

Zgodnie z podstawą programową **główne założenia kształcenia językowego** na każdym etapie edukacyjnym należy traktować jako proces wieloletni z założeniem, że:

- a) **skuteczne komunikowanie się w języku obcym** – zarówno w mowie i w piśmie stanowi cel nadrzędny;
- b) szkoła zapewnia kształcenie uczniów w grupach o zbliżonym poziomie biegłości w zakresie języka obcego nowożytnego poprzez podział klasy na grupy lub stworzenie grup językowych międzyoddziałowych;
- c) szkoła zapewnia uczniom możliwość kontynuacji nauki języka obcego nowożytnego na dalszych etapach edukacyjnych w takich warunkach, aby mogli korzystać z autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów) przy użyciu narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
- d) nauczyciel zapewnia bieżącą nieformalną oraz formalną diagnozę oraz przekazywanie jej wyników w sposób czytelny rodzicom;

- e) nauczyciel wykorzystuje zajęcia do kształtowania postawy ciekawości, tolerancji i otwartości wobec innych kultur oraz stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii kraju pochodzenia uczniów;
- f) szkoła wspiera ucznia przez kształcenie w zakresie pozostałych przedmiotów.

Podstawa programowa nadal podkreśla znaczenie rozwoju takich umiejętności jak:

- a) współdziałanie w grupie;
- b) korzystanie z różnych źródeł informacji;
- c) stosowanie strategii komunikacyjnych;
- d) dokonywanie samooceny.

W zakresie wymagań określonych w podstawie programowej w wariantcie II.2. uczeń musi opanować w stopniu podstawowym następujące środki językowe i umiejętności:

I. Znajomość środków językowych

Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi

Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń samodzielnie formułuje bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi

Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie, w formie bardzo prostego tekstu, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi

Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Wszystkie wymienione pojęcia definiuje i szczegółowo opisuje ESOKJ. Mówimy zatem – stosując terminologię ESOKJ – o działaniach językowych, które są rodzajem aktywności językowej realizowanej zarówno w mowie, jak i w piśmie. Zakres tych działań oraz wiedzy w edukacji językowej przedstawia poniższa tabela.

Zakres	Wiedza	Recepcja	Produkcja	Interakcja	Mediacja
Mowa	znajomość leksykalnych i gramatycznych środków językowych	rozumienie wypowiedzi ustnych, czyli słuchanie ze zrozumieniem	tworzenie własnych wypowiedzi ustnych, czyli mówienie	reagowanie na wypowiedzi w formie ustnej, czyli spontaniczna, krótka i zrozumiała wymiana zdań	przetwarzanie wypowiedzi w formie ustnej
Pismo	znajomość ortograficzno-fonetycznych środków językowych	rozumienie tekstów pisanych, czyli czytanie ze zrozumieniem	tworzenie własnych wypowiedzi pisemnych, czyli pisanie	reagowanie na wypowiedzi w formie pisemnej, czyli korespondencja, tworzenie notatek lub wypełnianie formularzy	przetwarzanie wypowiedzi w formie pisemnej

7.2. Szczegółowe cele kształcenia językowego

Wymagania szczegółowe określone zostały dla uczniów rozpoczynających naukę języka obcego nowożytnego jako drugiego od początku w klasie VII i VIII szkoły podstawowej.

W zakresie poszczególnych sprawności językowych na etapie edukacyjnym II.2. dla poziomu A.1. określono opisane niżej **wymagania szczegółowe** dotyczące zasobu środków językowych, sprawności językowych i pozajęzykowych ⁶.

Język nowożytny nauczany jako drugi, II etap edukacyjny, klasy VII-VIII – II.2.

1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym **zasobem środków językowych** (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w określonym zakresie tematycznym.

Sprawność rozumienia ze słuchu

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia) artykułowane powoli i wyraźnie w standardowej odmianie języka:

- 1) reaguje na polecenia;
- 2) określa główną myśl wypowiedzi;
- 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
- 4) określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, uczestników);
- 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

Sprawność rozumienia tekstów pisanych

3. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, ulotki, ja-dłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wywiady, wpisy na forach i blogach):

- 1) określa główną myśl tekstu;
- 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 3) znajduje w tekście określone informacje;
- 4) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
- 5) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu

Sprawność mówienia

4. Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne:

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
- 4) przedstawia upodobania;
- 5) wyraża swoje opinie;
- 6) wyraża uczucia i emocje;
- 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

Sprawność pisania

5. Uczeń tworzy bardzo krótkie, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, e-mail, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówka, e-maila, historyjkę, wpis na blogu):

⁶ fragment Nowej Podstawy Programowej, 2017: s. 66-69

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
- 4) przedstawia upodobania;
- 5) wyraża swoje opinie;
- 6) wyraża uczucia i emocje;
- 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

Interakcja ustna

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie: rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) ostrzega, nakazuje, zakazuje;
- 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 12) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

Interakcja pisemna

7. Uczeń reaguje w formie bardzo prostego tekstu pisanego (np. e-mail, wiadomość, SMS, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie: rozpoczyna i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;

- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) nakazuje, zakazuje;
- 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 12) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

Mediacja ustna i pisemna

8. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym podstawowe informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
- 2) przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z prostego tekstu w języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

9. Uczeń posiada:

- a) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- b) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

10. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

11. Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

12. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym (np. z encyklopedii, mediów), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

13. Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów-kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne w przypadku, gdy nie zna lub nie pamięta jakiegoś wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, wykorzystywanie środków niewerbalnych).

14. Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Język obcy nowożytny nauczany jako drugi (II etap edukacyjny, oddziały dwujęzyczne w klasach VII-VIII) – II.2. DJ⁷

Na II etapie edukacyjnym uczeń może realizować nauczanie dwujęzyczne w zakresie języka francuskiego, jeśli szkoła zapewni taką formę kształcenia. W takim przypadku podręcznik powinien zostać uzupełniony o dodatkowe materiały.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Uczeń spełnia wymagania określone w podstawie programowej II.2.

Podczas dodatkowych godzin uczeń utrwała i rozwija znajomość środków językowych oraz doskonali umiejętności językowe przede wszystkim w zakresie rozumienia wypowiedzi, w tym – w przypadku przedmiotów nauczanych dwujęzycznie – również w zakresie tych przedmiotów.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń spełnia wymagania określone w podstawie programowej II.2.

7.3. Cele ogólnowychowawcze

Zadanie nauczyciela języka obcego polega na realizacji nie tylko celów ściśle językowych ale również celów ogólnowychowawczych, kształtujących właściwe postawy uczniów i dotyczące ich rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego. Zgodnie z zaleceniami *Podstawy Programowej* każda szkoła opracowuje własny program wychowawczy, który określa cele, zadania i wymagania wobec uczniów kończących dany etap kształcenia.

Niniejszy program zaleca realizację następujących celów wychowawczych w zakresie nauczania języka obcego:

- rozwijanie w uczniach poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości intelektualne, między innymi poprzez informowanie o własnych kompetencjach językowych i pozajęzykowych,
- motywowanie uczniów do nauki języka poprzez stosowanie właściwych strategii nauczania i zapewnienie uczniom maksimum kontaktu z językiem i materiałami autentycznymi,
- wdrażanie uczniów do samodzielności w procesie uczenia się języka obcego poprzez wyposażenie ich w różnorodne strategie uczenia się, korzystanie z nowych technologii informacyjnych,

- rozwijanie umiejętności dokonywania samooceny własnych postępów w nauce poprzez stosowanie odpowiednich ćwiczeń i materiałów,
- kształtowanie postaw ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur: dostrzeganie różnic i podobieństw kulturowych,
- kształtowanie umiejętności integrowania wiedzy pochodzącej z różnych źródeł i nabytej w szkole i wykorzystywania jej do realizacji różnych zadań.

7.4. Cele socjokulturowe i interkulturowe

Rada Europejska w ramach polityki w dziedzinie edukacji i kształcenia obywateli podkreśla w swoich dokumentach, że powinno się zapewnić wszystkim obywatelom możliwość dialogu międzykulturowego. Należy więc drogą kształcenia upowszechnić kompetencje międzykulturowe, wartości demokratyczne, zwalczać wszelkie formy dyskryminacji i rozwijać u młodych Europejczyków umiejętności pozytywnego komunikowania się. W nauczaniu języka francuskiego w starszych klasach szkoły podstawowej należy uwzględnić aspekty socjokulturowe, co oznacza, że obowiązkiem nauczyciela jest przekazywanie wiedzy socjokulturowej dotyczącej Francji i krajów francuskojęzycznego obszaru językowego. Nauczyciel nie może zapomnieć także o rozwijaniu umiejętności i wrażliwości interkulturowych.

Wiedza socjokulturowa dotyczyć powinna między innymi:

- życia codziennego (jedzenie, święta, czas wolny, hobby, nawyki);
- warunków życia z odmianami regionalnymi;
- stosunków międzyludzkich, np. w takich sferach jak: rodzina, szkoła, religia;
- systemów wartości, poglądów i postaw (sztuka, kultura regionalna, tradycja...);
- zachowań rytualnych lub konwencji społecznych.

Wrażliwość i umiejętności interkulturowe to *umiejętność przezwycięzania stereotypów kulturowych, umiejętność dostrzegania związku między kulturą własną a obcą, umiejętność pośredniczenia między kulturą własną a kulturą obcą oraz radzenia sobie z interkulturowymi nieporozumieniami*⁸.

Od samego początku nauczania języka obcego obecność kultury jest całkowicie oczywista, a uczenie się języka bez elementów cywilizacyjnych i kulturowych byłoby niepełne. Uczniowie ucząc się języka francuskiego metodą *Club @dos*, od pierwszej lekcji odkrywają kulturę Francji i pozostałych krajów francuskiego obszaru językowego, kształtują świadomość i rozwijają swoją wrażliwość na inną kulturę i tradycje.

⁷ Fragment Nowej Podstawy Programowej, 2017: s. 69-70

⁸ *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Wydawnictwo CODN, Warszawa 2003, s. 96.

8. Treści nauczania

Przedstawione w programie treści nauczania uwzględniają wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej dla etapu edukacyjnego II.2. i oparte są na zestawie serii wieloletnich podręczników *Club @dos*. Treści nauczania realizowane będą podczas dwóch lat nauki języka francuskiego w klasie VII i VIII szkoły podstawowej i przeznaczone są dla grup o podstawowym stopniu zaawansowania. **Rozkład treści nauczania należy traktować bardzo elastycznie ze względu na spiralność nauczania i konieczność dostosowania programu do potrzeb, możliwości i umiejętności uczniów w danej grupie językowej.**

W niniejszym programie treści podzielono na 5 części, obejmujących:

1. zakres tematyczny i kryteria wyboru;
2. materiał morfosyntaktyczny;
3. funkcje komunikacyjne wraz z konkretnymi przykładami w języku francuskim;
4. materiał fonologiczny i graficzny;
5. materiał socjokulturowy i interdyscyplinarny.

8.1. Zakres tematyczny

I. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

- 1) **człowiek** (np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
- 2) **miejsce zamieszkania** (np. dom i jego okolice, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe);
- 3) **edukacja** (np. szkoła i jej pomieszczenie, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły);
- 4) **praca** (np. popularne zawody, miejsce pracy);
- 5) **życie prywatne** (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określenie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny, święta);
- 6) **żywienie** (np. artykuły spożywcze, posiłki, lokale gastronomiczne);
- 7) **zakupy i usługi** (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług);
- 8) **podróżowanie i turystyka** (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki);
- 9) **kultura** (np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje);

- 10) **sport** (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, uprawianie sportu);
- 11) **zdrowie** (np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie);
- 12) **świat przyrody** (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz).

Rzeczywisty dobór i podział tematów zaproponowanych w konkretnym podręczniku wynika z decyzji jego autora i oceny potrzeb komunikacyjnych danej grupy uczących się. Powyższe tematy odnoszą się raczej do sfery prywatnej oraz do sfery publicznej, w tym przypadku szkolnej, ze względu na wiek uczących się języka.

8.2. Funkcje komunikacyjne

Funkcje komunikacyjne i intencje, do których wyrażania mogą służyć, stanowią bardzo często trzon, wokół którego jest organizowany proces nauczania. W naszym programie funkcje komunikacyjne, uszeregowane wokół określonej tematyki, odpowiadają funkcjom opisanym w podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego w wariantcie II.2. Wzorując się na dokumencie Rady Europy ESKJ, Autorka programu proponuje podział funkcji na dwie grupy:

- **interakcje** – obejmują funkcje z zakresu recepcji językowej i produkcji oraz strategii komunikacyjne;
- **mediacje** – odnoszą się do przekazywania informacji ustnych lub pisemnych innym osobom w formie tłumaczenia, streszczenia najważniejszych treści lub parafrazowania tekstu.

Podstawowe funkcje komunikacyjne przedstawione zostały w tabeli wraz z przykładami i odnoszą się do metody *Club @dos* dla poziomów językowych od A1.1 do A1.2. Uczeń powinien je opanować w ciągu dwóch lat nauki języka francuskiego w klasie VII i VIII, cały czas poszerzając je i rozwijając w miarę rosnących kompetencji językowych.

Club @dos – niveau A1.1. - A.1.2.

Interakcje

1. Nawiązanie kontaktów towarzyskich

- powitanie lub pożegnanie
- przedstawianie siebie i innych
- prośba i podziękowanie
- zaproszenie kogoś
- zaakceptowanie zaproszenia lub odmowna odpowiedź na zaproszenie
- przepraszenie kogoś za coś

2. Informowanie i wyjaśnianie

- pytanie, prośba o informacje, prośba o wyjaśnienie
- udzielanie informacji o kimś lub o czymś (np. opisanie kolegów i ich charakteru, opisywanie przedmiotów, miejsc, usytuowanie w przestrzeni, wyjaśnianie...)
- porównywanie

3. Usytuowanie w czasie

- określanie czasu wydarzenia (np. pytanie i określenie godziny)
- określanie częstotliwości wydarzenia
- określanie chronologii wydarzeń
- przedstawianie najbliższych planów
- wyrażanie czynności i przedstawianie wydarzeń w przeszłości

4. Reagowanie w typowych sytuacjach na wydarzenia lub na intencje rozmówcy

- zgadzanie się lub odmawianie
- zakazywanie, dawanie poleceń
- wyrażanie upodobań
- wyrażanie woli lub życzenia
- pytanie i wyrażanie opinii, własnego zdania

- wyrażanie uczucia i emocji
- wyrażanie strachu, bólu
- radzenie lub polecenie
- wyjaśnianie przyczyny
- dziwienie się
- ocenianie

5. Strategie komunikacyjne

- prośba o powtórzenie
- prośba o mówienie wolniej
- prośba o inne sformułowanie wypowiedzi, prośba o wyjaśnienie
- wyjaśnianie swojej wypowiedzi

II. Mediacje

- przekazywanie krótkich informacji ustnych lub pisemnych w formie skrótowej (główna myśl)
- streszczenie, zrelacjonowanie
- wiadomości/wypowiedzi ustnej lub pisemnej
- przetłumaczenie informacji, tekstu na język polski, jeśli rozmówca lub adresat nie rozumie języka francuskiego

- Bonjour ! Bonjour ça va ? Ça va super bien. Et toi ? Salut ! Salut tout le monde ! Ciao ! Au revoir. À demain. À plus.
- Je m'appelle..., Je suis..., Mon prénom est..., Voici Laura.
- Je voudrais..., Peux-tu... ? Merci beaucoup
- Je t'invite..., Je vous invite....
- D'accord, merci..., Merci, je ne peux pas..., Désolé, je ne peux pas...
- Excuse-moi, Pardon, Excusez-moi...

- Comment est... ? Quel âge tu as ?
Où est-ce que c'est ?..., Est-ce que... ?, Pourquoi... ?,
Combien... ?, Combien de fois... ?, À qui est... ?, Où se trouve mon livre ? À quelle heure... ?
- C'est un/une, Il est..., Il/elle fait..., Il parle..., Il a..., Il est à... Il se trouve..., Il faut..., Tu dois...
- Plus que..., aussi que..., moins que...

- Aujourd'hui, demain, hier, avant, après, ce soir, le mois prochain..., le mois dernier, maintenant, finalement, dans..., jusqu'à..., entre... et...,
- ...souvent, toujours, chaque jour, tous les jours, le lundi, trop, pas assez, jamais
- D'abord..., après, ensuite, plus tard, tout d'abord, premièrement..., à la fin...
- On va faire...
- On vient de faire..., Nous avons fait...

- D'accord, Je suis d'accord, J'accepte.../ Non, merci, ce n'est pas...
- Il ne faut pas..., C'est impossible, Il est interdit de..., On ne peut pas...
- J'aime..., j'adore..., j'aime bien, beaucoup...
- On doit..., J'ai envie de..., Je voudrais...
- À mon avis, D'après moi, Je pense que..., je trouve que..., ça me va...
- Je suis content, heureux, triste...
- J'ai peur de..., j'ai mal à...
- Tu devrais..., On doit..., Je te conseille de...
- ...parce que, comme...,
- Vraiment ? C'est incroyable ! Quelle surprise !
- C'est bien ! C'est intéressant ! C'est super, Bravo !

- Peux-tu répéter encore une fois, s'il te plaît ?
- Parle plus lentement ! Doucement, encore une fois !
- Je ne comprends pas ! Peux-tu dire autrement ? Ce mot, qu'est-ce qu'il signifie ?
- Je veux dire que..., Cela veut dire que...,

- Il s'agit de..., Il dit que..., Il demande quand/comment...,
- Il a dit que... ; J'ai entendu que...

8.3. Materiał morfosyntaktyczny

Materiał gramatyczny zawarty w tabeli poniżej uszeregowany został zgodnie z jego realizacją w poszczególnych

klasach w oparciu o serię podręczników *Club@dos*. Proponowane treści zostały ujęte w dwóch grupach: **części mowy i składnia**.

<p style="text-align: center;">Klasa VII Club @dos 1 – niveau A1.1.</p>	<p style="text-align: center;">Przykłady</p>
<p>Rodzajniki (articles)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieokreślone (<i>articles indéfinis</i>): <i>un, une, des</i> – określone (<i>articles définis</i>): <i>le, la, l', les</i> – opozycja: rodzajniki nieokreślone/określone <p>Rodzajniki ściągnięte (contractés)</p> <ul style="list-style-type: none"> – z przyimkiem <i>à</i> + rodzajnik określony: <i>à la, au, aux</i> – z przyimkiem <i>de</i>: <i>de la, du, des</i> <p>Rodzajniki cząstkowe (partitifs) jako wykładnik jakiejś części:</p> <ul style="list-style-type: none"> – z rzeczownikami niepoliczalnymi – z czasownikiem <i>faire</i> dla określenia czynności <p>Zaimki (pronoms)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaimki osobowe nieakcentowane w funkcji podmiotu (<i>pronoms sujet</i>): <i>je, tu, il/elle, nous, vous, ils/elles</i> – akcentowane (pronoms toniques): <i>moi, toi, il/elle, nous, vous, ils/elles</i> – zaimki zwrotne (pronoms personnels réfléchis): <i>me, te, se, nous, vous, se</i> – zaimek bezosobowy <i>on</i> w znaczeniu „wszyscy” lub w znaczeniu <i>nous</i> w języku potocznym <p>Zaimki przymiotne dzierżawcze (adjectifs possessifs): – <i>mon, ton, son, ma, ta, sa, mes, tes, ses</i></p> <p>Zaimki pytające (pronoms interrogatifs)</p> <p>Rzeczownik (nom)</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba mnoga z końcówką <i>-s, -aux, -eaux, -eux</i> – forma nieregularna: – rodzaj żeński z końcówką <i>-e, -trice, -euse, -ve, -elle</i>, podwajanie spółgłoski, np. <i>-enne</i>, pojawienie się akcentu, np. <i>-ère</i> <p>Rodzaje i liczba przymiotników (adjectifs)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przymiotniki określające kolory, cechy fizyczne i określające charakter, narodowość z końcówką <i>-e</i> w rodzaju żeńskim – z końcówką <i>-ive</i> – z końcówką <i>-euse</i> – niezmiennie w rodzaju i liczbie – niezmiennie w rodzaju – Liczba mnoga z końcówką <i>-s, -aux, -eaux</i> – Przymiotniki o różnej formie w obu rodzajach 	<p><i>un livre/des livres</i> <i>l'arbre, l'hôtel, l'école</i> <u>wyjatek</u> « h »: le héros</p> <p><i>Tu vas à la piscine. On va au marché. Je vais aux Galeries Lafayette. Il joue au foot. Il joue du piano. Le restaurant est à côté du cinéma.</i></p> <p><i>le stylo du professeur, les livres des élèves</i> <i>Il fait du ski. Elle joue de la guitare.</i></p> <p>Moi, j'habite en Pologne. Et toi ?</p> <p>Je m'appelle Sophie.</p> <p>Nous, on va au Maroc cet été.</p> <p>Mon frère habite à Rome, mais mes parents habitent à Paris.</p> <p>Comment..., Qui c'est, Quel, quelle, quels, quelles..., Quand ..., Combien de..., Qu'est-ce que..., Qu'est-ce qu'il y a...</p> <p><i>des livres, des animaux, des cadeaux, des cheveux</i> <i>les yeux, les œufs</i> <i>une amie, une actrice, une chanteuse,</i> <i>une pharmacienne, une boulangère</i> <i>vert/verte, grand/grande, gai/gaie, anglais/anglaise</i></p> <p><i>actif/active, sportif/sportive</i> <i>menteur/menteuse, heureux/heureuse</i> <i>marron, orange</i> <i>jeune, jaune, rose, beige</i> <i>riches, amicaux, beaux</i> <i>beau/belle, blanc/blanche</i></p>

<p style="text-align: center;">Klasa VIII Club @dos 2 – niveau A1.2.</p>	<p style="text-align: center;">Przykłady</p>
<p>Rodzajniki częstkowe (<i>partitifs</i>) jako wykładnik jakiejś części:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dla określenia nieprecyzyjnej ilości – dla określenia precyzyjnej ilości (<u>opuszczenie rodzajnika</u>) <p>Rodzajniki ściągnięte (<i>contractés</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> – z przyimkiem <i>à</i> + rodzajnik określony: <i>à la</i>, <i>à l'</i>, <i>au</i>, <i>aux</i> – z przyimkiem <i>de</i>: <i>de la</i>, <i>de l'</i>, <i>du</i>, <i>des</i> <p>Rodzajniki częstkowe (<i>partitifs</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> – dla określenia nieprecyzyjnej ilości po czasownikach <i>boire</i> i <i>manger</i> – dla określenia precyzyjnej ilości (opuszczanie rodzajnika) <p>Zaimki przymiotne wskazujące (<i>adjectifs démonstratifs</i>): <i>ce</i>, <i>cet</i>, <i>cette</i>, <i>ces</i></p> <p>Zaimki przymiotne dzierżawcze (<i>adjectifs possessifs</i>): <i>notre</i>, <i>votre</i>, <i>leur</i>, <i>nos</i>, <i>vos</i>, <i>leurs</i></p> <p>Przyimki (<i>prépositions</i>): <i>chez</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> – precyzujące sposób przemieszczania się: <i>en</i>, <i>à</i> – określające miejsce (powtórka): <i>sur</i>, <i>sous</i>, <i>entre</i> <p>Rzeczowniki (<i>nom</i>) określające zawody</p> <p>Różnice rodzaju w nazwach zawodów</p> <ul style="list-style-type: none"> – końcówka <i>-e</i> – końcówka <i>-ien/ienne</i> – końcówka <i>-eur/ice</i> – końcówka <i>-eur/euse</i> – kocówka <i>-ier/ière</i> – forma niezmienna mimo zmiany rodzajnika – forma uniwersalna – forma w trakcie zmian <p>Przymiotnik (<i>adjectif</i>)</p> <p>Stopniowanie przymiotnika - stopień wyższy (<i>comparatif</i>): <i>plus ... que</i>, <i>moins ... que</i>, <i>aussi ... que</i>, <i>autant ... que</i></p> <p>Przysłówki (<i>adverbes</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyrażające intensywność: <i>assez</i>, <i>trop</i>, <i>très</i> – określające czas: <i>avant</i>, <i>quand</i>; <i>après</i>; <i>jamais</i> – przysłówek porównania: <i>plus ... que</i>, <i>autant ... que</i>, <i>moins ... que</i> <p>Zaimek osobowy w funkcji dopełnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bliższego (COD): <i>me</i>, <i>te</i>, <i>le</i>, <i>la</i>, <i>nous</i>, <i>vous</i>, <i>les</i> – dalszego (COI): <i>me</i>, <i>te</i>, <i>lui</i>, <i>nous</i>, <i>vous</i>, <i>leur</i> – miejsce COD i COI z <i>trybie</i> rozkazującym <p>Czasowniki (<i>verbes</i>)</p> <p>Czasowniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – I grupy – II grupy – III grupy <p>Czasowniki w konstrukcjach bezosobowych (<i>constructions impersonnelles</i>)</p> <p>Czasowniki zwrotne (<i>verbes pronominaux</i>) – związane z czynnościami codziennymi: <i>se réveiller</i>, <i>se laver</i>, <i>se doucher</i>, <i>se coucher</i>...</p>	<p><i>Je bois du chocolat.</i> <i>Elle achète deux kg de tomates.</i></p> <p><i>Je vais à l'hôpital. Nous sommes aux États-Unis.</i> <i>Il habite à côté de la pharmacie. Il vient du Canada.</i></p> <p><i>Le matin, je bois du chocolat.</i> <i>Ma mère achète 2 kg de tomates.</i></p> <p><i>J'aime cette robe rouge. Ce garçon est petit.</i></p> <p><i>Notre maison est belle et très ancienne.</i></p> <p><i>Il va à pied à l'école. Nous aimons voyager en avion.</i></p> <p><i>un avocat/une avocate</i> <i>un informaticien/une informaticienne</i> <i>un acteur/une actrice</i> <i>un coiffeur/une coiffeuse</i> <i>un infirmier/une infirmière</i> <i>un/une journaliste, un/une architecte</i> <i>un médecin, un pompier</i> <i>un professeur – une professeure</i></p> <p><i>Ma chambre est plus grande que la chambre de mes parents.</i></p> <p><i>Il est trop timide. Nous sommes assez contents.</i> <i>Après, je vais aller au théâtre.</i> <i>Elle a autant de CD que moi.</i></p> <p><i>Elle donne le livre à Paul. Elle le donne à Paul.</i> <i>Elle lui donne le livre.</i> <i>Lis le livre à ton amie. Lis-le à ton amie.</i> <i>Lis-lui le livre.</i></p> <p><i>manger, commencer, appeler, etc.</i> <i>finir, choisir, etc.</i> <i>attendre, faire, savoir, connaître, etc.</i> <i>Il fait trop chaud pour travailler.</i></p> <p><i>Vous vous réveillez à quelle heure ?</i></p>

<p style="text-align: center;">Klasa VIII Club @dos 2 – niveau A1.2.</p>	<p style="text-align: center;">Przykłady</p>
<p>Czasy i tryby <u>Tryb oznajmujący (indicatif)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czas przyszły bliski (<i>futur proche</i>) forme affirmative et négative 2. Czas przeszły bliski (<i>passé récent</i>) forme affirmative et négative 3. Czas przeszły złożony (<i>passé composé</i>) z użyciem: <ol style="list-style-type: none"> a) czasownika posiłkowego <i>avoir</i> b) czasownika posiłkowego <i>être</i> <p><u>Tryb rozkazujący (impératif)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – użycie zaimków osobowych w funkcji dopełnienia bliższego – użycie zaimków osobowych w funkcji dopełnienia dalszego – użycie trybu rozkazującego czasowników zwrotnych: <i>se laver, se préparer...</i> <p>Składnia <u>Zdania pytające i odpowiedzi twierdzące lub przeczące</u> <u>Zdania porównawcze z użyciem: plus que, aussi que, moins que, autant que</u> dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przymiotników, – przysłówków, – rzeczowników, – czasowników. <p><u>Zdania podrzędne (propositions subordonnées)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • czasu (<i>de temps</i>) • przyczyny (<i>de cause</i>): <i>car, parce que</i> • konieczności (<i>obligation</i>): <i>devoir</i> <p><u>Zdania wyrażające życzenie/grzecznościowe (la politesse)</u> <u>Zdania przeczące proste (phrases négatives)</u> z przeczeniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>ne ... jamais</i> – <i>ne ... rien</i> – <i>ne – pas encore</i> <p><u>Wskaźniki czasowe (temporels) : dans, avant, après, en, jusqu'à, quand, entre, en ce moment, hier, demain</u> <u>Wskaźniki czasowe (temporels) dla tekstu narracyjnego: d'abord, ensuite, puis, en fin, finalement, à la fin</u></p>	<p><i>Tu vas téléphoner à maman ?</i> <i>On ne va pas aller chez eux ce soir.</i></p> <p><i>Ils viennent de sortir de l'école.</i></p> <p><i>Nous avons mangé des croissants.</i> <i>Je me suis levé à 8h du matin.</i></p> <p><i>Prends ce livre ! Prends-le !</i></p> <p><i>Donne-lui ce sac ! Trouve-leur une place ! Téléphonnez-nous chaque soir !</i> <i>Lève-toi ! Ne vous levez pas, c'est trop tôt !</i></p> <p><i>Tu veux du coca ? Oui, volontiers. Non, merci.</i> <i>Tu ne veux pas de coca ? Si, je veux bien.</i></p> <p><i>Je suis plus petit que toi.</i> <i>Nous allons moins vite que vous.</i> <i>Les filles ont autant de passions que les garçons.</i> <i>Tu parles moins que tout le monde.</i></p> <p><i>Quand il pleut, on reste chez soi.</i> <i>Il ne sera pas à l'heure parce qu'il va à pied.</i> <i>On doit respecter les animaux.</i> <i>Je voudrais visiter Paris.</i></p> <p><i>Il n'a jamais été en Espagne.</i> <i>Je ne vois rien.</i> <i>Il est déjà venu ? Non, pas encore.</i> <i>Je dois être à l'école jusqu'à midi.</i></p> <p><i>D'abord, elle a chanté, puis elle est sortie.</i></p>

8.4. Materiał fonologiczny i graficzny

Na etapie początkowym uczenia się języka obcego nabywanie umiejętności rozróżniania różnych dźwięków i prawidłowej ich wymowy jest tą sprawnością, która umożliwia poprawną komunikację i często pozwala uniknąć nieporozumień podczas rozmowy. Francuski system fonologiczny jest bardzo charakterystyczny, ponieważ zawiera wiele dźwięków nieistniejących w języku ojczystym naszych uczniów, np. [y] lub [e]/[ə]. Uczniowie rozpoczynający naukę języka francuskiego muszą zapoznać się z alfabetem francuskim i formą graficzną wszystkich dźwięków oraz z takimi zasadami wymowy jak np. łączenie międzywyrazowe (*liaison*) czy elizja (*élision*). Ważnym elementem prawidłowej wymowy w języku francuskim jest również intonacja różnych typów zdań: wykrzyknikowych, pytających czy oznajmujących.

Poniżej znajduje się zestawienie samogłosek ustnych, nosowych, półsamogłosek oraz spółgłosek, zapisanych w międzynarodowym alfabecie fonetycznym, wraz z przykładowymi wyrazami.

ALFABET FONETYCZNY

Samogłoski	
[a]	Marie [mari]
[ɛ]	fait [fɛ] / frère [frɛʀ] / même [mɛm]
[e]	étudier [etydjɛ] / les [le] / vous avez [vuzavɛ]
[ə]	le [lə]
[i]	Paris [pari]
[y]	rue [ry]
[ɔ]	robe [ʀɔb]
[o]	mot [mo] / cadeau [kado] / jaune [ʒon]
[u]	bonjour [bɔʒur]
[ø]	jeudi [ʒødi]
[œ]	sœur [sœʀ] / peur [pœʀ]
Samogłoski nosowe	
[ã]	dimanche [dimãʃ] / vent [vã]
[ɛ̃]	intéressant [ɛ̃teresã] / impossible [ɛ̃pɔsibl]
[õ]	mon [mõ]
[œ̃]	lundi [lœ̃di] / un [œ̃]
Pótsamogłoski	
[j]	piéton [pjɛtõ]
[w]	pourquoi [purkwa]
[ɥ]	je suis [ʒɛsɥi]
Spótgłoski	
[b]	Bruxelles [bryksɛl] / abricot [abʀikɔ]
[p]	père [pɛʀ] / apprendre [apʀãdʀ]
[t]	tableau [tablo] / attendre [atãdʀ]
[d]	samedi [samdi] / addition [adisjõ]
[g]	gâteau [gato] / langue [lãg]
[k]	quel [kɛl] / crayon [kʀɛjõ] / accrocher [akʀɔʃɛ] / kilo [kilo]
[f]	fort [fɔʀ] / affiche [afif] / photo [fɔto]
[v]	ville [vil] / avion [avjõ]
[s]	français [frãse] / silence [silãs] / passer [pase] / attention [atãsjõ]
[z]	maison [mezõ] / zéro [zero]
[ʃ]	chat [ʃa]
[ʒ]	jupe [ʒyp] / géographie [ʒeɔgrafi]
[m]	maman [mamã] / grammaire [gramɛʀ]
[n]	bonne [bõn] / neige [neʒ]
[ɲ]	Espagne [ɛspan]
[l]	lune [lyn] / intelligent [ɛ̃telizã]
[ʀ]	horrible [ɔribl] / mardi [mardi]

Des Sons
et des
lettres

Consonnes
Semi-consonnes
Voyelles orales
Voyelles nasales

Club @dos 1	Club @dos 2
<p>Spółgłoski (<i>consonnes</i>) [R] Patrick, Carole [ʒ] rouge, janvier, intelligent</p> <p>Samogłoski nosowe (<i>voyelles nasales</i>) [ɑ̃] dents, vacances, novembre</p> <p>Samogłoski (<i>voyelles</i>) [u] rouge, loup [y] autobus, salut</p> <p>Intonacja zdań pytających i wykrzyknikowych (<i>Intonations interrogatives et exclamatives</i>)</p> <p>Łączenie międzywyrazowe (<i>La liaison</i>) <i>Ils ont dix sept ans.</i></p>	<p>Spółgłoski (<i>consonnes</i>) [ʃ] chapeau, manche [s] / [z] salade, Suisse, Brésil [ɲ] agneau, vigne, Pologne</p> <p>Samogłoski nosowe (<i>voyelles nasales</i>) [ɑ̃] champion, lancer, temps [ɛ̃] terrain, important olympique [ɔ̃] ballon, compétitions</p> <p>Samogłoski (<i>voyelles</i>) [e] chaise, chevet, fenêtre; étagère</p> <p>Półsamogłoska (<i>semi-voyelle</i>) [w] voiture, croisière, moi</p>

Oto przykłady par spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, na których wymowę należy zwrócić szczególną uwagę ze względu na częstotliwość błędów popełnianych przez polskich uczniów:

[s] / [z] douce / douze
[ʃ] / [ʒ] boucher / bouger
[f] / [z] fraîche / fraise
[f] / [v] neuf / neuve

Akcenty (*les accents*)

L'accent aigu [´] *café, musée, télé, poésie*

L'accent grave [˘] stawia się nad samogłoskami *e, a, u: là-bas, père, où*

L'accent circonflexe [^] stawia się nad wszystkimi samogłoskami oprócz „y” *fenêtre, sûr, tâche, icône, île*

Le tréma [¨] stawia się nad samogłoskami *i* i *e: canoë, égoïste*

Autorka podręczników serii *Club @dos* opracowała bardzo staranie teksty nagrań i ćwiczenia, zarówno w podręcznikach jak i zeszytach ćwiczeń, mające na celu opanowanie prawidłowej wymowy głosek francuskich. Celem tych ćwiczeń jest identyfikacja i poprawne odtwarzanie dźwięków, ich zapis graficzny oraz opanowanie takich zasad wymowy jak: łączenie międzywyrazowe i elizja.

W tabelce powyżej Autorka programu umieściła przykłady głosek (samogłosek i spółgłosek) oraz zasady wymowy, które Autorka metody uznała za najistotniejsze i najtrudniejsze dla uczniów rozpoczynających naukę języka francuskiego na poziomie A1.

8.5. Materiał socjokulturowy, interkulturowy i interdyscyplinarny

Nauczyciel języka obcego musi pamiętać, że nauczanie języka nie powinno mieć miejsca bez odniesienia do materiałów i kontekstu społeczno-kulturowego. Jednym z ważnych zadań szkoły jest uwrażliwianie ucznia na wiedzę kulturową innego kraju i wiedzę socjolingwistyczną, z uwzględnieniem konwencji grzecznościowych, relacji społecznych czy też różnorodności językowych w postaci dialektów lub akcentów. Dlatego też w materiałach autentycznych powinny znaleźć się informacje dotyczące:

- codziennego życia (potraw, liczby i godzin posiłków, rozkładu dnia lub planu szkolnego, spędzania wolnego czasu);
- warunków życia obywateli tych państw (dom, rodzina, szkoła, nauka);
- stosunków międzyludzkich;
- poglądów i postaw w zakresie sztuki, architektury, historii, literatury, kultur regionalnych, tradycji i zwyczajów;
- świata przyrody (rośliny, zwierzęta, ochrona środowiska);
- konwencji społecznych związanych z ubiorem lub posiłkami;
- zachowań rytualnych w różnych sytuacjach: narodziny, urodziny, wizyty towarzyskie⁹.

W ramach treści dotyczących kompetencji interkulturowej niniejszy program proponuje korzystanie z tematów obecnych w podręcznikach, zeszytach ćwiczeń, a także w materiałach multimedialnych. Dzięki nim rozwijanie umiejętności

⁹ *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie i ocenianie*. Wydawnictwo CODN, Warszawa 2003, s. 95.

polegających na szukaniu różnic i podobieństw pomiędzy kulturą francuską a kulturą polską jest w pełni możliwe. W XXI wieku kształtowanie świadomości i wrażliwości interkulturowej podczas nauki w szkole jest niezbędne, ponieważ uczy obiektywnego interpretowania informacji i kwestionowania stereotypów kulturowych.

Poniżej przedstawione zostały przykładowe treści dotyczące kultury, cywilizacji Francji i innych krajów obszaru francuskiego oraz wybrane **treści interdyscyplinarne**, zaproponowane w podręcznikach serii *Club @dos*.

<p style="text-align: center;">Klasa VII <i>Club @dos 1 – niveau A1. 1.</i></p>	<p style="text-align: center;">Klasa VIII <i>Club @dos 2 – niveau A1.2</i></p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Les prénoms français. 2. Les règles élémentaires du savoir-être entre amis. 3. Les loisirs et activités des adolescents : les sports, les relations amicales. 4. La France : caractéristiques, population, symboles, monuments, gastronomie, drapeau, monnaie... 5. Quelques personnalités français célèbres. 6. La vie au sein de l'école : lieux, horaires, matières... 7. Le calendrier scolaire. 8. La famille traditionnelle en France: membres, coutumes, loisirs, sports. 9. Les animaux domestiques. 10. Bruxelles et l'Union européenne. <p><u>Approche interdisciplinaire</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Le français en classe de mathématiques (les figures géométriques). 2. Le français en classe d'art (les peintres et leurs tableaux). 3. Le français en classe de la Vie et de la Terre (l'aigle royale). 4. Le français en classe d'éducation sportive – EPS (les disciplines sportives et équipement). 5. Le français en classe d'éducation civique (La sécurité routière et les panneaux). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Les attractions. 2. Les régions françaises. 3. Madagascar. 4. Les ados français et l'argent. 5. L'architecture en France et en francophonie. 6. Le système solaire. 7. Les Jeux Olympiques. 8. Le sport et la santé. 9. La cuisine en France et dans le monde. 10. Les modes de consommations en France. <p><u>Approche interdisciplinaire</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Le français en classe de géographie (les noms des régions françaises). 2. Le français en classe d'éducation à la citoyenneté (l'euro, les jeunes et l'argent) . 3. Le français en classe de sciences physiques (le système solaire, les noms des planètes et astres). 4. Le français en classe d'EPS (le sport, la santé et l'alimentation). 5. Le français en classe de géographie (la cuisine régionale).

9. Realizacja programu

9.1. Wprowadzenie teoretyczne – style uczenia się, preferencje sensoryczne i inteligencja

Odniesienie sukcesu w nauce języków obcych jest uwarunkowane wieloma czynnikami środowiskowymi i osobowościowymi. Można tu wymienić takie czynniki jak: wiek, płeć, inteligencja, lateralizacja, strategie uczenia się związane z modalnością, czyli preferencje sensoryczne, pamięć, osobowość, a także motywacja i postawy ucznia. Nauczyciel, który dobrze pozna swojego ucznia, tzn. dostrzeże indywidualne różnice pomiędzy uczniami w zakresie jego preferencji sensorycznych, typów inteligencji, stylów uczenia się, umiejętności, zdolności i potrzeb, dobierze z pewnością odpowiednie techniki pracy aby zmotywować ucznia i zapewnić mu sukces w uczeniu się języka obcego. Zgodnie z przesłaniem zawartym w preambule ustawy o systemie oświaty i dotyczącej **indywidualizacji nauczania**, zróżnicowanie kształcenia i podejście indywidualne do ucznia staje się zatem niezbędne.

Style uczenia się

Istnieją różne koncepcje dotyczące stylów uczenia się. Do jednej z ciekawszych należy *teoria uczenia się przez doświadczenie Dawida Kolba*¹⁰. Według Kolba uczenie się jest procesem nieustannej modyfikacji uprzedniego doświadczenia poprzez doświadczenie późniejsze, a nową wiedzę zdobywa się szybciej jeśli doświadczenia wzajemnie się wzbogacają. W psychologii uczenia się znajdziemy podział na takie typy, jak:

- **praktycy** – to osoby, które preferują uczenie się poprzez działanie, co niewątpliwie sprzyja szybkiemu rozwojowi sprawności komunikacyjnych i interakcyjnych;
- **analitycy** – posiadają dużą umiejętność refleksji i obserwacji, jak funkcjonują struktury gramatyczno-leksykalne, ale wolą unikać komunikacji z interlokutorem z obawy przed popełnieniem błędów językowych;
- **pragmatycy** – to osoby uczące się także poprzez działania, które jednak są zawsze podporządkowane celom, a ich

¹⁰ Kolb, D. *Experiential learning*. Prentice Hall, New Jersey 1984.

aktywność i wola podejmowania nowych zadań oraz rozwiązywania problemów przekłada się często na sukces w nauce języka obcego;

- **teoretycy** – wolą reguły i teorie, a wszystko, czego się uczą, podporządkowują zawsze logice i rozsądkowi.

Okazuje się więc, że mamy pewne preferencje w zakresie stylów uczenia się i że w pewnych okolicznościach uczymy się lepiej lub gorzej. W oparciu o ten model uczenia się można wyodrębnić cztery typy osób uczących się:

- **wykonawcy** – szybko i łatwo angażują się w działania, podejmując decyzje w oparciu o emocje, ale mimo tego często intuicyjnie dochodzą do poprawnych wniosków. Aby odnosić sukcesy w uczeniu się, potrzebują dużo swobody oraz możliwości pracy indywidualnej;
- **mysliciele** – to osoby, które chętnie łączą informacje z analizą oraz z wyciąganiem wniosków. Dla nich teoria jest ważniejsza niż działanie, a ponieważ są bardzo systematyczni i precyzyjni, uczą się na własnych błędach;
- **planiści** – to ludzie, którzy zawsze poszukują jednego rozwiązania problemu i chętnie się uczą, widząc praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy;
- **spekulanci** – świetnie sobie radzą z konkretnymi sytuacjami i mają wieloaspektowy ich ogląd. Dla nich obserwacja problemu czy sytuacji jest ważniejsza niż samo działanie. Są to osoby o szerokich zainteresowaniach i pasji zbierania różnych informacji, chętnie korzystają z własnej wyobraźni, intuicji i emocji.

Preferencje sensoryczne

Mając na względzie pozostałe czynniki determinujące sukces w uczeniu się języka, należy omówić także modalność, czyli **preferencje sensoryczne**. Przynależność do takiego lub innego typu uczących się ze względu na preferencje sensoryczne powoduje, że zapamiętujemy lepiej lub gorzej różne typy informacji, w zależności od tego, jakim kanałem informacje są przekazywane. Wyróżnić tu należy wzrokowców, słuchowców i kinestetyków (czuciowców).

Wzrokowcy uczą się szybciej i skuteczniej przez patrzenie i obserwację, ponieważ posługują się obrazami. Chętnie pracują z wykresami, ilustracjami, tabelami i łatwo przyswajają wiedzę z książek. Ucząc się języków, wykorzystują rysunki, podkreślenia w kolorach i z powodzeniem mogą sporządzać notatki w postaci map myśli. W przypadku wzrokowców dobre efekty przynosi ilustrowanie i zapisywanie nowych słówek na kartkach i naklejanie ich w miejscach, gdzie się uczą.

Słuchowcy zazwyczaj uczą się, słuchając, a nowy materiał zawsze utrwalają, głośno go powtarzając. Nie potrzebują kontaktu wzrokowego z rozmówcą, natomiast dobrze

zapamiętują dialogi, muzykę i dźwięki, dlatego zazwyczaj nie mają problemów z opanowaniem prawidłowej wymowy. Słuchowiec chętnie wykorzystuje nagrania audio, ogląda filmy w wersji obcojęzycznej lub słucha radia i piosenek. Jego szczególną uwagę przykuwa wymowa nowego języka.

Ostatni typ to **kinestetycy**, którzy uwielbiają ruch i emocje. Uczą się poprzez wykonywanie zadań i chętnie pracują w grupach z innymi uczniami. W nauce języka preferują techniki teatralne, dramę, odgrywanie scenek, gestykulację.

W rzeczywistości bardzo rzadko spotykamy czyste typy sensoryczne i na ogół mamy do czynienia z typami mieszanymi o przewadze jednego z wyżej wymienionych. Mimo że każdy uczeń ma swój własny styl uczenia się, odpowiedni do stylu dominującego, należy pamiętać, że informacje przyswaja się, wykorzystując wszystkie sposoby percepcji. Nauczyciel języka powinien zatem kierować się zasadą multisensoryczności, proponując zróżnicowane materiały i formy pracy w klasie językowej, aby zwiększyć efektywność nabywania wiedzy językowej.

Typy inteligencji

Istotnym elementem różnicującym typy osób w procesie uczenia się jest inteligencja. Powstało wiele definicji inteligencji, jak również teorii dotyczących typów ludzkiej inteligencji. W naszym programie przedstawimy koncepcję **inteligencji wielorakich** według **Howarda Gardnera**¹¹ według której istnieje siedem typów inteligencji: **językowa, muzyczna, logiczno-matematyczna, przestrzenna, kinestetyczna, interpersonalna i intrapersonalna**. Badania Gardnera sugerują, że każda osoba posiada wszystkie rodzaje inteligencji, rozwinięte w różnym stopniu pod wpływem interakcji z otoczeniem, i że inteligencje te można rozwijać poprzez różnorodne ćwiczenia. Z perspektywy nauczania języka obcego dużą rolę odgrywa **inteligencja językowa** ponieważ charakteryzuje się wrażliwością na słowa – ich znaczenie i brzmienie, dbałość o poprawność gramatyczną i wrażliwość na funkcje języka (Pamuła, 2009:18). Ważne znaczenia w procesie nauki języka odgrywać będzie również **inteligencja muzyczna** przejawiająca się zdolnością do poprawnego produkowania dźwięków.

Omawiając wybrane czynniki mające wpływ na sukces w nauce języka chcemy podkreślić fakt, że nauczyciel języka powinien postrzegać uczniów jako osoby mające różny potencjał i różne talenty, które mogą zostać wykorzystane podczas przyswajania wiedzy i umiejętności językowych.

9.2. Techniki i formy pracy

Formy pracy powinny być dobierane stosownie do treści

¹¹ Gardner, H. *Inteligencje wielorakie. Teoria w praktyce*. Media Rodzina, Poznań 2002.

i celów lekcji, do fazy lekcji oraz preferencji uczniów i ich osobowości. Wybór formy pracy na lekcji nie może wynikać tylko z chęci jej uatrakcyjnienia, ale powinien zostać odpowiednio zaplanowany do konkretnego zadania i warunków pracy. Program ten zakłada możliwość **pracy indywidualnej** na lekcji języka francuskiego, przechodzącej następnie w fazę **współpracy w parach** w celu wymiany pytań, opinii, czy też dyskusji na konkretny temat. Często pracę w parach proponuje się podczas przygotowania i prowadzenia dialogów, wywiadów, czy nawet przy konsultowaniu wyboru danej konstrukcji gramatycznej. **Praca indywidualna** lub **całą grupą** językową to forma preferowana w niniejszym programie podczas planowania i realizacji projektów zadaniowych na zakończenie każdej jednostki lekcyjnej. Cała grupa decyduje o zastosowaniu poznanych struktur językowo-gramatycznych, a także o formie zadania/projektu końcowego. Autorka metody *Club @dos* zachęca do wspólnej, grupowej obserwacji, refleksji i formułowania reguł dotyczących tworzenia oraz funkcjonowania struktur gramatyczno-leksykalnych w kontekście sytuacyjnym.

Należy także pamiętać o dostosowaniu organizacji przestrzennej sali językowej do celu i rodzaju zadania. Trudno wyobrazić sobie, aby ćwiczenia komunikacyjne mogły odbywać się bez kontaktu wzrokowego rozmówców. Jeśli planujemy pracę w parach lub grupach trzyosobowych, należy tak ustawić krzesła, aby pary lub grupy wzajemnie sobie nie przeszkadzały. Podczas wspólnej prezentacji preferowana jest organizacja przestrzenna w kształcie półkola lub w kole.

9.2.1. Nauczanie i testowanie słownictwa

Znajomość słownictwa to podstawa komunikacji językowej, a umiejętność przekazania informacji rozmówcy jest uzależniona od poziomu opanowania struktur leksykalnych. Niski poziom znajomości słownictwa lub braki leksykalne mogą blokować komunikację, tak więc rozwój sprawności w mówieniu, pisaniu, rozumieniu tekstów pisanych czy słuchanych jest w dużej mierze uzależniony od kompetencji leksykalnej. Naukę słownictwa prowadzi się w klasie językowej w trzech, logicznie po sobie następujących etapach:

1. **wprowadzenie i wyjaśnienie** nowego słownictwa,
2. **zapamiętywanie**,
3. **powtarzanie i utrwalanie**.

W przypadku **etapu pierwszego** istnieje możliwość stosowania następujących technik:

- prezentacja nowych słów za pomocą obrazu: materiału ikonograficznego lub obrazu ruchomego dotyczącego konkretnego kontekstu zdaniowego;
- przedstawianie znaczeń za pomocą wskazania przedmiotu autentycznego;

- podanie synonimów lub antonimów;
- definiowanie;
- parafrazowanie;
- podanie polskiego lub angielskiego odpowiednika, ewentualnie odpowiednika z innego języka, który jest dla ucznia językiem pierwszym;
- wykorzystanie dialogu do prezentacji znaczenia wyrazu.

Drugi etap, mający na celu zapamiętywanie nowego słownictwa, można wspomóc takimi technikami, jak:

- budowanie skojarzeń, np. z kształtem czy barwą oraz poprzez wizualizację;
- ćwiczenia polegające na uzupełnianiu luk;
- dobieranie poprawnej formy;
- uporządkowanie, np. wyrazów w grupy znaczeniowe;
- łączenie w pary;
- krzyżówki i diagramy.

Przykład ćwiczenia leksykalnego z podręcznika *Club @dos 1, unité 4, s.79*

Polecenie: Przerysuj drzewo genealogiczne do zeszytu i uzupełnij luki.

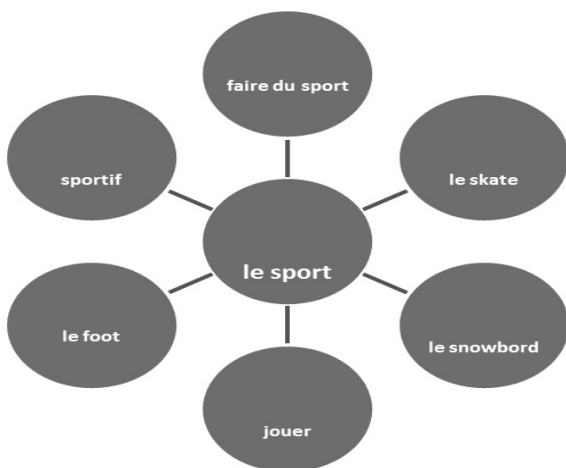
Powtarzanie i utrwalanie nowych słówek i struktur leksykalnych, czyli **etap trzeci**, powinno odbywać się systematycznie, szczególnie w początkowej fazie nauki języka. Poza tym nauczyciel powinien tak organizować powtórki, aby do nowo poznanych struktur leksykalnych dołączyć struktury wprowadzone dużo wcześniej. Do najbardziej skutecznych technik należą:

- układanie zdań z nowymi wyrazami, strukturami;
- mapy pamięci;
- różnego typu ćwiczenia skojarzeniowe;
- kategoryzowanie, grupowanie według tematu, znaczenia;
- eliminowanie „intruza”;
- dopasowywanie wyrazów do konkretnej sytuacji;
- gry i zabawy słowne: diagramy, krzyżówki, gry planszowe.

Nie należy zapominać jednak o bardzo istotnym etapie, jakim jest **kontrola i testowanie** znajomości języka. Według H. Komorowskiej¹² wybór technik kontrolowania i testowa-

¹² Komorowska, H. *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola, ocena, testowanie*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2002, s. 71-72.

nia znajomości słownictwa zależy od wieku uczniów i ich poziomu znajomości języka. Wybór sposobu kontrolowania zależy także od tego, czy sprawdzamy umiejętności leksykalne uczniów indywidualnie podczas ustnej wypowiedzi, czy proponujemy sprawdzian pisemny dla całej grupy językowej. Pracując z nastolatkami, należy stosować techniki z elementami wsparcia wizualnego za pomocą ilustracji, jak i kontekstu zdaniowego. Dobrym rozwiązaniem będzie więc technika **zdań z lukami** w formie ustnej we wcześniejszym etapie nauki języka, zaś w formie graficznej w etapie nieco późniejszym. **Technika obrazowa łączona z kontekstem zdaniowym** pozwala rozszerzyć sprawdzany materiał na niektóre czasowniki, przymiotniki i przyimki, jednak nie wszystkie wyrazy dają się zilustrować obrazkiem. Proponuje się również **technikę synonimów i antonimów**, opartą na bodźcach werbalnych i testującą pojedyncze wyrazy. Zastępowanie wyrazów trudniejszych wyrazem prostszym świadczy o rozumieniu wyrazu trudniejszego. Inną ciekawą techniką może być **technika tematyczna** polegająca na **grupowaniu dużej liczby wyrazów** kojarzących się z danym tematem, np. sportem, muzyką, jedzeniem. Można ją zaproponować w formie graficznej, np. tak jak w przykładzie poniżej.

9.2.2. Nauczanie gramatyki

W opinii niektórych nauczycieli języka gramatyka jest ciągle najważniejszym podsystemem językowym, mimo że nadrzędnym celem w nauczaniu i uczeniu się języka obcego jest rozwijanie kompetencji komunikacyjnej w mowie i w piśmie. Nawet jeśli założenie o nadrzędności gramatyki w nauczaniu języka obcego przyjmujemy za błędne, oczywiste jest, iż znajomość gramatyki jest niezbędna do poprawnej komunikacji. Uczniowie powinni mieć świadomość, że właściwe stosowanie reguł gramatycznych ułatwi im skuteczną komunikację, a nieznanie zasad gramatyki zaburza przekaz informacji w mowie i w piśmie. Gramatyka w podejściu zadaniowym, będącym logiczną konsekwencją metody komunikacyjnej, spełnia zdecydowanie funkcję pomocniczą wobec komunikacji. W nauczaniu gramatyki niezwykle istotne jest przestrzeganie pewnych zasad, które ułatwią uczniom nabycie kompetencji

gramatycznych i ich zastosowanie w praktyce. Podobnie jak nauczanie leksyki, nauczanie reguł gramatycznych powinno być osadzone w konkretnym kontekście, aby uczeń wiedział, jakie nabywa umiejętności i w jakiej sytuacji będzie mógł je wykorzystać. Program zaleca więc **metodę indukcyjną nauczania gramatyki**, która polega na tym, że uczeń sam musi zaobserwować funkcjonowanie reguł gramatycznych w tekście, aby następnie zbudować regułę na podstawie własnej obserwacji.

Samodzielne odkrywanie reguł w tekście jest bardziej skuteczne niż metoda dedukcyjna, polegająca na prezentacji zasad na samym początku. Uczniowie prowadzeni metodą indukcyjną są bardziej zmotywowani i zaangażowani w proces uczenia się. Poza tym nauczanie i uczenie się oparte na obserwacji, refleksji i wnioskowaniu jest skuteczne przy przyswajaniu wiedzy z każdego innego przedmiotu. Poza tym Autorka metody zachęca bardzo często do refleksji nad skutecznością własnych strategii uczenia się gramatyki.

W nauczaniu gramatyki można również wyróżnić kilka etapów.

1. Prezentacja struktury gramatycznej, czyli:

- dokonywanie wyboru struktury, która będzie wprowadzana na lekcji;
- wybieranie funkcji, jakimi powinna się cechować nauczana struktura;
- dokonywanie wyboru form, za pomocą których można wyrazić daną strukturę;
- wybieranie metody, za pośrednictwem której dana struktura zostanie wprowadzona (metoda dedukcyjna lub metoda indukcyjna).

Należy podkreślić fakt, że nowe struktury wprowadza się, prezentując je zawsze z konkretną funkcją językową, np. zaimki przymiotne dzierżawcze (*pronoms possessifs*): *mon/ma, ton/ta, son/sa, mes, tes, ses* wprowadzone zostały z funkcją komunikacyjną dotyczącą nazywania i rozmowy o przyborach szkolnych (*Club @dos 1– unité 3, leçon 3, page 56*).

2. Utrwalanie poznanej struktury w ćwiczeniach przedkomunikacyjnych, przekształcanie zdania lub uzupełnianie brakującej lub niepełnej struktury gramatycznej, poprawne układanie elementów zdania rozsypanego, wybieranie prawidłowego wariantu z kilku podanych, grupowanie struktur o identycznych regułach gramatycznych.

Przykład nr 1 ćwiczenia gramatycznego na podstawie podręcznika *Club@dos 2 - unité 2. Le coin de la grammaire*.¹³

¹³ *Club @dos 2. Livre d'élève – unité 2. Le coin de la grammaire, s. 47.*

Temat: Verbes à l'impératif

Cele:

- sprawdzenie i utrwalenie trybu rozkazującego;
- sprawdzenie rozumienia poznanych struktur leksykalnych - powtarzane czasowniki w trybie rozkazującym i skojarzenie z ilustracjami;
- zastosowanie poznanego czasu w zadaniu komunikacyjnym.

Techniki:

- przekształcanie zdań oznajmujących na zdania w trybie rozkazującym;
- dopasowywanie treści do ilustracji;
- zapisanie poleceń.

Polecenie: Lis les bulles et donne un conseil. Mets les verbes à l'impératif.

7 Lis les bulles et donne un conseil. Mets les verbes à l'impératif.

1 J'ai faim!
2 Il fait froid!
3 Comment je vais chez Lucas?
4 J'adore nager.
5 Je veux faire du sport.
6 Samedi, je vais à un anniversaire.

I / d : Mange un sandwich !

Ćwiczenie komunikacyjne

Polecenie nr 1: Dis à ton/ta voisin/e ce qu'elle doit faire pour être en forme.

Polecenie nr 2: Écris un SMS à ton ami sur ce qu'elle doit faire pour ne pas être en retard à l'école.

Przykład nr 2 ćwiczenia gramatycznego na podstawie podręcznika *Club @dos 1- unité 1. Le coin de la grammaire*¹⁴

Temat: Adjectifs qualificatifs – le caractère

Cele:

- utwalenie form żeńskich i męskich przymiotników
- zastosowanie przymiotników określających charakter w zadaniach komunikacyjnych

Techniki:

- **grupowanie** przymiotników w kolumnach
- **minidialogi**

Polecenie nr 1: Féminin ou masculin. Classe dans le tableau.

La formation des adjectifs qualificatifs (le caractère)

7 Przerysuj tabelkę do zeszytu i wpisz przymiotniki do odpowiednich kolumn.

impatient	goumand	sociable			
intelligent	désordonné	intéressante			
romantique	goumande	timide	bavard		
sympathique	bavarde	désordonnée	intelligente		
intéressant	impatiente	souriant	souriante		
				masculin (r. męski)	féminin (r. żeński)
					masculin et féminin (r. męski i r. żeński)
			

Polecenie nr 2: Demande à ton/ta voisin/voisine s'il/elle est timide, bavard/e, sociable...

Polecenie nr 3: Écris un court texte sur le caractère de ton/ta meilleur ami/e.

Mon meilleur ami s'appelle Luc et il a 13 ans. Il est très intelligent et ...

Zaproponowane przykłady ćwiczeń gramatycznych odzwierciedlają precyzyjnie wszystkie założenia **metody indukcyjnej** w nauczaniu gramatyki języka. Kierując się wieloletnim doświadczeniem i rezultatami badań na temat metod nauczania gramatyki języka francuskiego, Autorka poleca metodę indukcyjną jako najbardziej motywującą i efektywną w poznawaniu i przyswajaniu nowych struktur gramatycznych. Metoda indukcyjna jest skuteczna wówczas, gdy zachowane zostaną następujące warunki i etapy pracy:

1. prezentacja nowej struktury gramatycznej w **kontekście** zdaniowym i sytuacyjnym;
2. kontekst powinien zawierać poznane wcześniej struktury leksykalno-gramatyczne;
3. treści tekstowe powinny odnosić się do prawdziwych **realiów**;
4. **obserwacja** nowej struktury w tekście i **zrozumienie** tekstu;
5. **refleksja i dedukcja** dotyczące reguły gramatycznej, prowadzące do jej sformułowania;
6. zastosowanie nowo poznanej struktury w **ćwiczeniu komunikacyjnym**;
7. posługiwanie się **formą graficzną** (wykresy, tabeli, ilustracje...) na etapie prezentacji i utrwalania;
8. posługiwanie się **technikami motywacyjnymi** podczas utrwalania i powtarzania struktury gramatycznej, np. grupowanie, minidialogi, gry i zabawy językowe...

Stosując wyżej wymienione zalecenia, uczenie się i poznawanie nowych struktur gramatycznych nie będzie dla uczniów monotonne i demotywujące. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń z serii *Club @dos* preferują metodę indukcyjną w nauczaniu gramatyki, proponując ciekawe i różnorodne formy pracy w oparciu o interesujący i zróżnicowany materiał oraz różne strategie uczenia się i techniki nauczania.

¹⁴ Club @dos 1. Livre d'élève – unité 1. Le coin de la grammaire, s. 23.

9.2.3. Nauczanie wymowy

W rozdziale 8 niniejszego programu, dotyczącym treści nauczania, podkreślono ogromne znaczenie i konieczność rozwijania kompetencji fonologicznych ucznia w nauce języka obcego, szczególnie na etapie początkowym. Chcąc uniknąć nieporozumień podczas wymiany informacji spowodowanych błędną wymową, należy systematycznie ją ćwiczyć. Trudno wyobrazić sobie nauczanie języka obcego bez ćwiczenia poprawnej wymowy, gdyż fonetyka jest integralną częścią tego procesu i bardzo ważnym elementem komunikacji. W nauczaniu zasad poprawnej wymowy wyróżniamy następujące etapy:

- **rozpoznawanie** dźwięków (fonemów) i rozróżnianie ich cech dystynktywnych, np. nosowość, dźwięczność itd.;
- **produkowanie** dźwięków lub słów przez imitację;
- **artykułowanie i akcentowanie** wyrazów lub zdań;
- **intonacja**, odtwarzanie rytmu lub melodii zdań;
- **redukcja fonetyczna**, czyli redukcja samogłosek, zróżnicowanie na formy mocne i słabe, asymilacja oraz elizja.

Ze względu na specyfikę francuskiego systemu fonologicznego i częste nieporozumienia spowodowane błędną wymową proponuje się, mimo ograniczonej liczby godzin, systematyczne ćwiczenia wymowy w podręczniku i materiale ćwiczeniowym metody *Club @dos*. Poza tym, wprowadzając nowe słownictwo na lekcji, ćwiczymy wymowę nowych słów poprzez częste ich powtarzanie. Nauczyciel powinien zwrócić uwagę na specyficzne różnice pomiędzy niektórymi dźwiękami w języku polskim i francuskim i konsekwentnie je ćwiczyć z uczniami w klasie. Zrozumienie specyfiki wymowy francuskiej ułatwi polskiemu uczniowi poznanie zasad zapisywania dźwięków za pomocą *Międzynarodowego Alfabetu Fonetycznego*.

Oto tylko kilka przykładowych poleceń z zadań, jakie można spotkać w serii *Club @dos* w ramach ćwiczeń doskonalących kompetencję fonologiczną i ortograficzną ucznia uczącego się języka francuskiego:

- posłuchaj nagrania i zaznacz czy słyszysz różnicę pomiędzy wymową liczby mnogiej i pojedynczej;
- znajdź słowa zawierające dźwięk...;
- posłuchaj i powtarzaj zdania coraz szybciej;
- posłuchaj i zaznacz w tabelce, które zdania są pytające, a które wykrzyknikowe;
- przeczytaj i obserwuj dźwięki;
- posłuchaj nagrania i zaznacz na liście zapisanych zwrotów różnice pomiędzy [ə] a [e].

9.2.4. Nauczanie kompetencji socjokulturowych i interkulturowych

Zgodnie z nowymi tendencjami w nauczaniu języka obcego mówimy obecnie o dydaktyce nauczania języka i kultur, tak więc kompetencje kulturowe stały się integralną częścią programu nauczania języków obcych. W przypadku nauczania języka francuskiego będziemy mówić o elementach kulturowych krajów z całego obszaru francuskojęzycznego. Zapoznanie uczniów z kulturą innego kraju wiąże się z ukazywaniem związków, w jakie kultura rodzima wchodzi z nowo poznawaną. Polega to często na refleksji i szukaniu podobieństw oraz różnic kulturowych między obydwoma krajami. Mówimy tutaj o kompetencji interkulturowej, co oznacza znajomość realiów kulturowych kraju języka, którego się uczymy i umiejętność prezentacji kultury własnego kraju. W przypadku języka francuskiego chodzi o świadomą wiedzę i zrozumienie dla kultury, tradycji i zachowań werbalnych oraz nieverbalnych mieszkańców różnych krajów frankofońskich.

Autorka metody *Club @dos* traktuje rozwój kompetencji kulturowych i interkulturowych z dużą starannością, proponując uczniom wiele ciekawych zadań opartych na materiałach autentycznych. Nauczyciel i uczniowie korzystający z tej metody do nauki języka francuskiego mają do swojej dyspozycji krótkie teksty dotyczące tematyki szkolnej lub zajęć pozaszkolnych, zainteresowań, zabytków, kuchni, sportu w oparciu o materiały wizualne (ilustracje, fotografie, dialogi i komiksy ilustrowane...) lub nagrania. Mając tak bogaty materiał, można proponować uczniom wiele ciekawych zadań, umożliwiających poznanie kultur państw języka nauczanego lub odkrycie różnych rejestrów językowych w stylu formalnym i nieformalnym. Każde zadanie tego typu zachęca ucznia do przedstawienia także własnej kultury, tradycji lub zachowań mieszkańców rodzimego kraju.

Uczącym się języka francuskiego według metody *Club @ados* proponuje się korzystanie z różnych stron internetowych w celu poszukiwania informacji na proponowane w jednostkach lekcyjnych tematy.

Reasumując, uczeń uczący się języka francuskiego powinien:

- umieć dostrzegać podobieństwa i różnice pomiędzy kulturą swojego kraju i kulturą państw francuskiego obszaru językowego;
- poznać zwyczaje, tradycje i życie codzienne ich mieszkańców;
- poznać reguły grzecznościowe i zasady komunikacji, w zależności od statusu społecznego interlokutora oraz jego wieku i płci;
- znać ważne wydarzenia historyczne tego kraju oraz historię własnego kraju;

- mieć świadomość różnic kulturowych w poszczególnych państwach francuskiego obszaru językowego;
- umieć rozpoznać stereotypy językowo-kulturowe.

9.2.5. Podejście interdyscyplinarne w nauce języka obcego

Język obcy jest również środkiem służącym do nauczania innych przedmiotów i dlatego zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe jest jednym z priorytetów europejskiej polityki językowej. Celem tej polityki jest przyswojenie języka obcego w takim stopniu aby uczący się mógł uczyć się w tym języku, studiować, a w przyszłości posługiwać się nim w pracy. W podejściu interdyscyplinarnym w nauczaniu najważniejszymi aspektami są:

- wsparcie uczącego się w rozwijaniu technik samodzielnego uczenia się;
- przygotowania do zdobywania nowych informacji z różnych źródeł, w tym także z Internetu;
- zdobywanie wiadomości i przyswajanie słownictwa z różnych dziedzin w sposób integralny w celu zaistnienia w przyszłości na rynku pracy.

Autorka podręczników serii *Club @dos* proponując odpowiednio zaplanowane prace projektowe o charakterze międzyprzedmiotowym (dotyczy to takich przedmiotów jak: matematyka, biologia, geografia, wychowanie obywatelskie, historia sztuki, wychowanie fizyczne) uwzględnia postulat kształcenia interdyscyplinarnego i rozwijania kompetencji interkulturowej ucznia.

W podejściu interdyscyplinarnym nauka języka obcego występuje w kontekście specjalistycznym i doskonale wspiera wiedzę przedmiotową oraz pozwala na twórcze i kreatywne przetwarzanie informacji.

Przykład ćwiczeń i zadania projektowego z historii sztuki (*J'utilise le français en classe d'art*) na podstawie podręcznika *Club @dos 1*.¹⁵

2 | Opisz obraz Mondriana, posługując się słownictwem dotyczącym form i kolorów.
Exemple : Je vois un triangle rouge et...

3 | Znajdź wyraz, który nie pasuje do pozostałych.

peindre dessiner gommer
jouer créer

Miniprojekt

Zrób zakładkę do podręcznika do języka francuskiego. Wybierz jednego malarza polskiego i jednego francuskiego. Na zakładce napisz ich nazwiska i kierunki malarstwa, które reprezentują. Możesz także nakleić zdjęcia obrazów.

9.2.6. Techniki rozwijające rozumienie wypowiedzi ustnych

Program zakłada rozwijanie podstawowych sprawności receptywnych, produktywnych i interakcyjnych, proponując różnorodne techniki – od ćwiczeń sterowanych do takich dających uczniom możliwość tworzenia spontanicznych wypowiedzi ustnych lub pisemnych. Aby osiągnąć zamierzony sukces w rozwoju sprawności językowych, należy zapewnić uczniom możliwość korzystania nie tylko z podręcznika i zeszytu ćwiczeń, ale przede wszystkim z materiałów zawierających autentyczne nagrania audio lub wideo. W aktualnym podejściu w dydaktyce języków obcych, ważne miejsce zajmują wszystkie techniki aktywizujące angażujące ucznia intelektualnie i emocjonalnie. Najlepszym przykładem metody aktywizującej jest praca projektowa tak często proponowana przez autorkę serii *Club @dos*. Należy pamiętać również, że łączenie sprawności językowych podczas wykonywania zadań komunikacyjnych zapewnia autentyczny kontekst komunikacji w danym języku obcym.

Wiadomo, że komunikacja nie byłaby możliwa bez systematycznego rozwijania **sprawności rozumienia ze słuchu**. Nauczyciel i uczeń muszą zdawać sobie sprawę, że sprawne opanowanie tej kompetencji będzie niezbędne we wszystkich sytuacjach dnia codziennego. Zgodnie z tym metoda *Club @dos* zawiera materiały o różnych funkcjach, na przykład:

- rozwijanie umiejętności uważnego słuchania z zastosowaniem wielu technik;
- wprowadzanie lub utrwalanie nowego materiału leksykalno-gramatycznego;
- rozwijanie innych sprawności zintegrowanych ze sprawnością słuchania ze zrozumieniem.

Techniki rozwijające tę sprawność najczęściej dzielimy na te, które odbywają się:

- **przed odsłuchem** i mają na celu wprowadzenie ucznia w tematykę tekstu nagranych, np. za pomocą analizy zdjęcia lub tytułu związanego z tekstem, przypomnienie lub wprowadzenie nowego słownictwa, które ułatwi zrozumienie tekstu, skojarzenia tematyczne;
- **podczas słuchania**, gdy sprawdza się najczęściej sens ogólny tekstu lub szczegółowe informacje w nim zawarte albo też intencje rozmówców, np. układanie obrazków w kolejności, uzupełnianie niekompletnego obrazka....;
- **po odsłuchu**, gdy uczniowie odpowiadają na pytania lub rozpoczynają rozmowę na temat związany z treścią tekstu słuchanego. Podczas pracy po odsłuchu nauczyciele często proponują ćwiczenia rozwijające sprawność pisania kreatywnego, np. napisanie krótkiego tekstu lub zdania w formie SMS-a, treści e-maila, czy też karki pocztowej lub listu, wielokrotny wybór.....

¹⁵ *Club @dos 1, Livre d'élève - unité 2, s. 45*

- **techniki łączące rozumienie wypowiedzi ustnych z innymi sprawnościami językowymi** np. wypełnianie tabeli, uzupełnianie tekstu z lukami, odgrywanie ról, notowanie....

Należy sięgać do różnych technik, w zależności od realizowanego celu. Tak więc w celu zrozumienia **sensu ogólnego** stosujemy inne techniki od tych, które mają na celu sprawdzenie zrozumienia **szczegółowego tekstu**.

Dzięki rozwijaniu umiejętności słuchania ze zrozumieniem, zgodnie z wymogami szczegółowymi podstawy programowej, **uczeń potrafi**:

- reagować na polecenia;
- określić główną myśl wypowiedzi;
- określić intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
- określić kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, uczestników);
- znaleźć w wypowiedzi określone informacje;
- rozróżnić formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

Należy zaznaczyć, że umiejętności uczniów w zakresie tej kompetencji są bardzo podstawowe. Uczeń znajdujący się na poziomie A1 *potrafi zrozumieć wypowiedź artykułowaną bardzo powoli i uważnie, z długimi pauzami umożliwiającymi stopniowe przyswajanie znaczenia*¹⁶.

9.2.7. Techniki rozwijające sprawność rozumienia tekstu pisanego

Sprawność czytania ze zrozumieniem wiąże się z bardzo różnymi sytuacjami życia codziennego, odgrywa zatem ważną rolę w procesie nauczania języka obcego. Uczeń będzie miał styczność zarówno w szkole, jak i w życiu studenckim czy dorosłym z różnego rodzaju dokumentami, które będzie musiał przeczytać i zrozumieć oraz na które będzie musiał odpowiednio zareagować. Dlatego też dobór materiałów, czyli tekstów użytkowych i autentycznych, jest bardzo istotny dla rozwijania tej kompetencji podczas nauki w szkole. Metoda *Club @dos*, będąca podstawą niniejszego programu, zawiera teksty autentyczne, starannie wyselekcjonowane w celu doskonalenia umiejętności czytania ze zrozumieniem, które dają ponadto możliwość lepszego poznania kultury Francji oraz pozostałych krajów francuskiego obszaru językowego.

Obecność elementów cywilizacyjno-kulturowych na stronach pt. *MAG @DOS* w autentycznych tekstach pisanych to jeden z jej podstawowych atutów. Od pierwszej jednostki lekcyjnej uczeń pracuje z takimi materiałami, jak: napisy informacyjne, ogłoszenia, fiszki osobowe, kalendarze, testy, quizy,

sondaże, ulotki reklamowe, komiksy, ankiety, treści e-maili, przepisy kulinarne. W zadaniach sprawdzających rozumienie tekstów pisanych stosuje się techniki o różnym charakterze i celach. Należy pamiętać o tym, że uczeń czytając np. tekst informacyjny, nie musi rozumieć wszystkich słów, ale powinien wychwycić najważniejsze informacje.

Podobnie jak w przypadku sprawności słuchania ze zrozumieniem również w przypadku tej kompetencji istnieje podział zadań i technik na trzy etapy:

- **przed przeczytaniem tekstu:** określenie typu tekstu, autora tekstu, postawienie hipotez dotyczących tematyki, tytułu tekstu, przypomnienie lub wprowadzenie nowego materiału leksykalnego lub gramatycznego, analiza zdjęć lub ilustracji do tekstu;
- **podczas czytania tekstu:** szukanie słów kluczy, uzupełnianie zdań lub tabel z informacjami, ogólne pytania otwarte, uzupełnianie luk, wskazywanie kolejności informacji w tekście, szukanie myśli głównych, pytania typu prawda/fałsz, pytania wielokrotnego wyboru, wyszukiwanie w tekście informacji szczegółowych;
- **po przeczytaniu tekstu:** w celu połączenia sprawności czytania ze zrozumieniem z innymi kompetencjami: odgrywanie ról na podstawie informacji zawartych w tekście, dyskusja lub debata na temat problematyki zawartej w tekście, ćwiczenia leksykalne lub gramatyczne, streszczenie pisemne tekstu.

Pracując z krótkimi tekstami pisemnymi (e-maile, SMS-y, napisy, kartki pocztowe, ogłoszenie, historyjki obrazkowe...) na tym etapie nauki języka obcego, uczeń nabywa szereg bardzo ważnych w nauce języka umiejętności. Dzięki zawartym w programie tekstom i ćwiczeniom **uczeń potrafi**:

- określić główną myśl tekstu;
- określić intencje nadawcy/autora tekstu;
- określić kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
- znaleźć w tekście określone informacje;
- określić, czy informacja jest fałszywa, czy prawdziwa;
- rozróżnić formalny i nieformalny styl tekstu.

Warto podkreślić, że wszystkie aktywności związane z czytaniem tekstów na lekcjach języka obcego mogą mieć również wpływ na kształtowanie postawy czytelnika, poszerzać jego wiedzę i systematycznie rozwijać strategie skutecznego czytania.

¹⁶ *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie i ocenianie*. Wydawnictwo CODN, Warszawa 2003, s. 68.

Przykładowe formy pracy z tekstem pisany – Club @dos 1, unité 4¹⁷.

Les animaux de compagnie

Etap przed czytaniem tekstu

Nauczyciel inicjuje rozmowę na temat zwierząt domowych proponując serię pytań.

Quels animaux de compagnie connais-tu ?

As-tu un animal/des animaux de compagnie ?

Quel est ton animal préféré ? Pourquoi ?

Etap pracy z tekstem

1) Przyjrzyj się zdjęciom.

- Odszukaj w tekście francuskie nazwy zwierząt.

2) Przeczytaj akapit dotyczący NAC.

- Powiedz, ile zwierząt mieszka we francuskich rodzinach?
- Jakiego gatunku zwierząt określa się skrótem NAC?

Etap pracy po przeczytaniu tekstu z elementem kompetencji interkulturowej

Polecenie 1. *Czy w Polsce jest popularne posiadanie zwierząt domowych ?*

Polecenie 2. Poszukaj z kolegą w internecie następującej informacji: *ile rodzin w Polsce ma zwierzę/ zwierzęta w domu ? Jakie to są zwierzęta ?*

Zróznicowane techniki pracy z tekstem, zaproponowane w powyższym przykładzie, pozwalają na sprawdzenie umiejętności receptywnych uczniów podczas pracy z tekstem pisany, a także na integrację z innymi kompetencjami językowymi, takimi jak mówienie i pisanie. Nauczyciel języka, planując pracę z tekstem, wybiera takie formy pracy, aby rozwijać również inne umiejętności nastolatków, np. umiejętność pracy w grupach i współpracy z innymi, umiejętność analizy tekstu czy selekcji informacji. Podczas pracy z tekstem pisany ważną rolę odgrywa etap przed czytaniem tekstu, ponieważ pozwala

przygotować ucznia do tematyki proponowanej w tekście lub do zapoznania się z zawartym w nim nowym słownictwem.

9.2.8. Techniki rozwijające sprawność mówienia

Posługiwanie się językiem obcym w mowie to dla każdego uczącego się języka obcego umiejętność najbardziej pożądana, ale także najtrudniejsza do opanowania ze względu na swoją złożoność. Nauczyciel musi nauczyć ucznia wyrażania intencji oraz swobodnego wypowiadania się na wiele różnych tematów. Zasada poprawności gramatycznej nie jest w tej kompetencji najważniejsza, liczy się przede wszystkim płynność komunikacyjna. Dla wielu uczniów dużą przeszkodę w swobodnym wypowiadaniu się stanowi lęk przed błędem, dlatego proponowane techniki powinny być skierowane na rozwijanie płynnej wypowiedzi i tworzenie w klasie przyjaznej atmosfery, zachęcającej do swobodnego wypowiadania się w klasie i poza nią.

Metoda *Club @dos* stwarza uczniom wiele możliwości wypowiadania się na każdy temat, proponując im różnorodne ćwiczenia i zadania o charakterze komunikacyjnym. Uczniowie mają możliwość rozmowy z sąsiadem w ławce, z nauczycielem lub z całą grupą językową podczas planowania i wykonywania projektu grupowego na koniec każdej jednostki lekcyjnej. Program realizowany w oparciu o tę metodę proponuje między innymi takie formy pracy jak: rozmowy w parach, podział na role, dialogi, pytania/odpowiedzi, indywidualne lub grupowe prezentacje projektów. Teksty i materiały stymulujące do zabierania głosu podczas lekcji także są różnorodne, to np.: ilustracje, obrazki, komiksy, historyjka obrazkowa, zdjęcia przedstawiające osoby lub wydarzenia, kanwa dialogowa, teksty o tematyce socjokulturowej, nagrania audio, przepisy kulinarne. Wszystkie wymienione dokumenty autentyczne mają dwa cele:

- rozwijanie sprawności mówienia;
- ćwiczenie materiału językowego.

Program proponuje następujące ćwiczenia rozwijające sprawność mówienia:

- odgadywanie treści obrazków;
- zgadywanka obrazkowa;
- pytania do ilustracji;
- tworzenie dialogów do ilustracji jako materiału stymulującego lub do innych dokumentów autentycznych pisanych;
- stawianie pytań i udzielanie odpowiedzi w rozmowie z kolegami na konkretny temat w typowym kontekście sytuacyjnym, np. na temat form spędzania wakacji lub czasu wolnego;
- odtwarzanie lub tworzenie krótkich dialogów;
- odgrywanie ról;
- opisywanie osoby, przedmiotu lub wydarzenia;
- wzajemne odpytywanie.

¹⁷ Podręcznik *Club @dos 1 – unité 4*, s. 82

Spśród przykładów ćwiczeń będących spontaniczną formą wypowiedzi należy wymienić:

- formułowanie własnych opinii;
- burze mózgów;
- dramy jako techniki wykorzystujące wyobraźnię, spontaniczność i emocje ucznia, a także rozwijające empatię oraz samodzielność działania;
- opisywanie lub opowiadanie o wydarzeniu, osobie lub przedmiocie;
- gry i zabawy komunikacyjne;
- projekt kończący się prezentacją ustną.

Wiele z wymienionych powyżej technik łączy mówienie z innymi sprawnościami językowymi i wszystkie ukierunkowane są na samodzielne tworzenie wypowiedzi ustnych, które zajmują szczególnie ważne miejsce na lekcjach języka obcego.

Gry i zabawy komunikacyjne są szczególnie ulubioną techniką uczniów w wieku szkolnym, ponieważ klimat zabawy sprzyja aktywizacji grających, zawiera element współzawodnictwa i współpracy z innymi. Gry komunikacyjne mogą być wykorzystywane również w charakterze rozgrzewki językowej lub służyć powtórzeniu znanego już materiału. Wiadomo przecież, że w trakcie zabawy uczniowie niepostrzeżenie się uczą. Najistotniejszą cechą tej formy pracy jest jej **funkcja motywująca** – uczniowie chętnie akceptują zadania wynikające z przeprowadzania gry, a nauczyciel osiąga zamierzony cel, ponieważ uczniowie wypowiadają się bardzo spontanicznie.

Ucząc się języka francuskiego metodą *Club @dos*, uczniowie mają wiele możliwości wypowiedzi na różne tematy a wykonanie zadań komunikacyjnych ułatwia im często obecność materiału ikonograficznego. Natomiast propozycje różnorodnych zadań projektowych (*Miniprojekt*, *Mon projet individuel*, *Projets de classe*) w każdej jednostce lekcyjnej, pozwala na systematyczne rozwijanie umiejętności tworzenia i reagowania na wypowiedzi. Należy podkreślić, że wszystkie wymienione rozwiązania są szczególnie motywujące do wypowiedzi ustnych dla uczniów rozpoczynających naukę języka.

Przykład zadania komunikacyjnego - *Club @dos1, unité 4*¹⁸

2 | Powiedz, jaki sport można uprawiać w miejscach przedstawionych na zdjęciach.

3 | Opowiedz o ulubionym polskim sportowcu.

Miniprojekt

Jaki sport jest najpopularniejszy wśród twoich kolegów/koleżanek z klasy?

Dans la classe, les sports les plus pratiqués sont...

quatre-vingt-un 81

9.2.9. Techniki rozwijające sprawność pisania

Na etapie początkowym uczenia się języka sprawność ta ma raczej charakter odtwórczy i ćwiczona jest w celu poznania zasad ortografii dotyczących pisowni nowo poznanych struktur leksykalnych lub gramatycznych. Na późniejszym etapie nauczyciel zaczyna proponować uczniom redagowanie krótkich treści użytkowych, np. karteczek z informacjami, kart z danymi osobowymi, krótkich ogłoszeń. W miarę uczenia się języka formy wypowiedzi pisemnych stają się coraz bardziej złożone, ale zawsze powinny mieć związek z materiałem uprzednio przerobionym i wyćwiczonym. Tak więc dobór zadań ukierunkowanych na rozwój tej sprawności powinien być bardzo staranny i będzie uwarunkowany wieloma czynnikami, np. poziomem kompetencji językowych – leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych, poziomem intelektualnym ucznia, poziomem motywacji do wykonania zadania, zdolnością ucznia do samoakceptacji, szczególnie w przypadku niepowodzenia w realizacji zadania itd.

Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące typów tekstów, które uczący się języka francuskiego w zakresie kursu podstawowego potrafi napisać, a także rodzajów wykonywanych zadań i osiągniętych **umiejętności z pisania dla poziomu językowego A1 na zakończenie II etapu edukacyjnego**.

¹⁸ *Club @dos 1, Livre d'élève, unité 4, s. 81*

Typy tworzonych tekstów	Lista wykonywanych zadań	Osiągane umiejętności
<ul style="list-style-type: none"> • notki informacyjne • formularze osobowe z podstawowymi danymi • ogłoszenia • życzenia • zaproszenia • wpis na blogu • teksty krótkich nieformalnych e-maili • pocztówki, kartki z wakacji • przepisy kulinarne • opisy ludzi, przedmiotów miejsc lub zjawisk • opisy wrażeń i uczuć • pisemny opis upodobań • listy nieformalne i krótkie listy formalne • przedstawienie jakiegoś wydarzenia/ czynności z teraźniejszości lub przeszłości • przedstawienie intencji i planów na przyszłość • krótkie prezentacje znanych osób • plakat rodzinny 	<p>Pisanie w celu rozwijania i utrwalania struktur leksykalnych i gramatycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnianie zdań/tekstu z lukami • przekształcanie zdań • stosowanie poznanych struktur w krótkich własnych zdaniach • pisanie odpowiedzi w celu użycia danej struktury <p>Pisanie w celu rozwijania sprawności pisania kreatywnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • redagowanie opisów • tworzenie dialogów • pisanie listów lub kartek • pisanie e-maili i SMS-ów • wpisy na blogu <p>Łączenie sprawności pisania z innymi sprawnościami</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie pytań lub odpowiedzi do tekstu, ilustracji • kończenie fragmentów zdań lub tekstów • wpisanie poznanych struktur leksykalnych lub gramatycznych w zdania lub teksty z lukami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosować zasady ortografii i interpunkcji • stosować w tekście pisanym zasady gramatyczne i poznane struktury leksykalne • zredagować krótki tekst użytkowy • zredagować własne opinie i proste argumenty • napisać prosty przepis kulinarny • napisać slogany, np. zachęcające do uprawiania sportu, zdrowego żywienia... • robić notatki na zadany temat • opisać wydarzenie w czasie teraźniejszym, przyszłym lub przeszłym

9.3. Indywidualizacja nauczania a techniki pracy na lekcji języka obcego z uczniem uzdolnionym, słabym i uczniem z dysleksją

Indywidualizacja w procesie dydaktyczno-wychowawczym ma na celu uwzględnienie różnic pomiędzy uczniami, udzielaniu pomocy uczniom z trudnościami, rozwijaniu zdolności i pogłębianiu zainteresowań uczniów. Każdy nauczyciel ma obowiązek, zgodnie ze znowelizowaną Kartą Nauczyciela, przepracować co najmniej jedną godzinę tygodniowo aby pomóc uczniom słabszym i uczniom dyslektycznym lub rozwijać talenty uczniów uzdolnionych i motywować ich do większych wysiłków i dodatkowej pracy. Zrealizowanie tego zadania wymaga od nauczyciela dodatkowej pracy i przygotowań. Przede wszystkim nauczyciel powinien dokonać trafnej diagnozy możliwości intelektualnych i językowych, zainteresowań i potrzeb ucznia aby dostosować odpowiednie wsparcie. Różnice pomiędzy uczniami mogą dotyczyć:

- zasobu wiedzy, umiejętności i doświadczeń,
- zakresu spostrzegania i myślenia,
- zainteresowań,
- stosunku do nauki i motywacji,
- stanu zdrowia i procesów nerwowych, które mają wpływ na wydajność i tempo w nauce oraz na reakcje emocjonalne,
- różnic środowiskowych w których uczeń przebywa i żyje.

Oto zróżnicowane techniki pracy, jakie może zastosować nauczyciel języka wobec **uczniów słabych lub uzdolnionych** językowo uwzględniając ich potrzeby, zainteresowania oraz podnosząc motywację wewnętrzną do nauki:

- dobieranie odpowiedniej tematyki do ćwiczeń komunikacyjnych i do tekstów pisanych, zgodnej z zainteresowaniami i możliwościami intelektualnymi i językowymi (uczeń słaby i uzdolniony),
- proponowanie pracy w grupach lub parach i ocenianie wyników prac grupy a nie poszczególnych uczniów (uczeń słaby),
- proponowanie wielu ćwiczeń komunikacyjnych o charakterze zabawowym lub opartych o materiały wizualne (quizy, opisy plansz, wywiady, dyskusje...) - uczeń słaby,
- różnicowanie zadań domowych z wykorzystaniem zainteresowań uczniów (uczeń słaby i uzdolniony),
- zadania projektowe na lekcji i jako zadania domowe, oparte na pracach plastycznych lub muzycznych (uczeń słaby i uzdolniony),
- tworzenie własnych ilustrowanych słowników/portfoliów leksykalnych (uczeń zdolny),
- prace domowe o charakterze twórczym pod względem treści, formy oraz stopnia trudności (uczeń słaby i zdolny),
- uczeń w roli „nauczyciela” lub asystenta (uczeń zdolny).

Mając na względzie obowiązujące akty prawne dotyczące systemu edukacji w Polsce, ważną grupę stanowią **uczniowie uzdolnieni**, w tym uzdolnieni językowo. Uczeń uzdolniony charakteryzuje się zespołem pewnych cech kognitywnych, takich jak:

- zdolność kodowania fonetycznego, czyli umiejętność przechowywania materiału językowego przez czas niezbędny do jego audytywnego rozpoznania i późniejszego przywoływania z pamięci;
- wrażliwość gramatyczna, czyli umiejętność rozpoznawania funkcji słów w zdaniu;
- umiejętność wnioskowania indukcyjnego, czyli umiejętność wnioskowania o formie językowej, regułach i strukturze języka na podstawie przykładów;
- zdolność zapamiętywania w krótkim czasie znacznej ilości materiału językowego i skojarzeń.

Jednakże cechy kognitywne są niewystarczające aby osiągnąć znakomite rezultaty w nauce języka obcego. Są one wprawdzie konieczne, lecz niewystarczające ponieważ uczeń zdolny, oprócz potencjału poznawczego, powinien dysponować również warunkami pozakognitywnymi, takimi jak: zdolności twórcze, kreatywność, style poznawcze i style uczenia się (szybkie przetwarzanie informacji jednostkowej z całości, impulsywność lub refleksyjność), cechy osobowościowe (ciekawość poznawcza, otwartość na doświadczenie, sumienność w wykonywaniu zadań....) oraz wysoki poziom motywacji, zarówno intrumentalnej, jak i integracyjnej¹⁹. Zdarza się czasami, że uczeń zdolny nie odnosi znaczących sukcesów w nauce języka z powodu niekorzystnych warunków środowiskowych: szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych, które mają wpływ na nieadekwatne osiągnięcia ucznia do jego potencjalnych możliwości i obniżenie motywacji intrumentalnej i samooceny, tak istotnych w nauce języka obcego. Ważna jest także postawa nauczyciela, ponieważ ona także może spowodować obniżenie motywacji do nauki języka. Nauczyciel bez zaangażowania, który nie podejmuje wyzwania, jakim jest praca z uczniem uzdolnionym i nie dostrzega jego potrzeb oraz problemów, nie jest dla ucznia autorytetem ani partnerem w działaniu. Należy pamiętać, że rolą nauczyciela jest wspieranie rozwoju ucznia uzdolnionego językowo, bez względu na jego wiek.

Konieczność rozwijania uzdolnień językowych u uczniów na wszystkich poziomach edukacyjnych w polskich szkołach nie wynika z subiektywnego podejścia nauczyciela lub przyjętej strategii danej szkoły w tej kwestii, lecz przede wszystkim z aktów prawnych tworzących nasz system edukacyjny. W ustawie możemy przeczytać, że „*system oświaty zapewnia [...] opiekę nad uczniami szczególnie uzdolnionymi poprzez*

*umożliwianie realizowania indywidualnych programów nauczania oraz ukończenia szkoły każdego typu w skróconym czasie” oraz „[...] zapewnia [...] warunki do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego*²⁰.

Osobną grupę stanowią **uczniowie dyslektyczni**, którzy ze względu na nieharmonijny rozwój psychomotoryczny mają trudności w czytaniu i pisaniu. Uczeń dyslektyczny nie ma żadnych trudności z myśleniem abstrakcyjnym, ale potrzebuje więcej czasu na nabywanie umiejętności i wymaga szczególnej uwagi i odpowiednich technik pracy. Trudności uczniów z dysleksją mogą dotyczyć wszystkich podsystemów kodu językowego²¹:

- fonologicznego (problem z rozróżnianiem dźwięków lub powtarzaniem słów i zdań),
- graficznego (nie rozróżniają zapisów niepoprawnych od poprawnych, prace ich mają dużo błędów interpunkcyjnych i ortograficznych),
- leksykalnego (problem z zapamiętywaniem słówek),
- gramatycznego (trudności z opanowaniem i zastosowaniem reguł gramatycznych).

Przykłady technik, jakie może zastosować nauczyciel języka obcego podczas pracy z uczniem dyslektycznym:

- wielokrotne powtarzanie materiału z zastosowaniem zróżnicowanych technik powtarzania i stymulowanie różnych zmysłów,
- metoda „mapy myśli” w nauce słownictwa i czytania ze zrozumieniem, polecana przez Tony Bazana dla uczniów z dysleksją,
- stosowanie tekstów w większej czcionce (co najmniej 14) i szerzej interlinii,
- ćwiczenia z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych ze względu na stymulację wielozmysłową,
- polecenia jasne i krótkie oraz proste wyjaśnienia ze względu na trudności z koncentracją uwagi,
- stały porządek zajęć i pomoc w organizacji pracy: kalendarz z dziennym rozkładem zajęć, dodatkowe instrukcje do zadań w klasie lub w domu, np. karty z obrazkami, organizery,
- częste informowanie o postępach w nauce, słabych i mocnych stronach i doradzenie sposobów skutecznej nauki.

²⁰ Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r., art. 1, pkt 6 i 15 (Dz.U. 2004, nr 256, poz. 2572 z późn. zm).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki (Dz.U. 2011, nr 176, poz. 1051)

²¹ Bogdanowicz, K. (2011). *Dysleksja a nauczanie języków obcych. Przewodnik dla nauczyciela i rodziców uczniów z dysleksją*. Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia, s. 16-99.

¹⁹ Sobańska-Jędrzych J., Karpeta-Peć B., Torenc M. (2013). *Rozwijanie zdolności językowych na lekcjach języka obcego*. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa.

Jak wynika z powyższych informacji praca z uczniami z trudnościami i uczniami uzdolnionymi wymaga od nauczyciela większego nakładu pracy i starannie przemyślanych technik. Podręczniki, zeszyty ćwiczeń, poradnik metodyczny i materiały znajdujące się na stronie internetowej (www.espacevirtuel.emdl.fr) do metody *Club @dos* zawierają wiele różnorodnych ćwiczeń, które mogą ułatwić nauczycielowi języka francuskiego pracę z takimi uczniami, a samym uczniom zapewnić urozmaiconą i efektywną naukę języka.

Przykład zadania dla uczniów bardziej zmotywowanych i uzdolnionych - *Poradnik metodyczny – Club @dos 1²²*.

Pour aller plus loin:

Chercher sur Internet un site pour développer avec vos élèves le sujet de la sécurité routière (cf. fiche d'activité n°25 sur espace virtuel www.espacevirtuel.emdl.fr)

TEST

1 | Et toi, qu'est-ce que tu fais dans ces situations ?

- a) Tu es à pied. Tu marches...
1) sur le trottoir. 2) sur la piste cyclable.
- b) Tu es au passage pour piétons. Le feu est vert mais il n'y a pas de voitures.
1) Tu traverses. 2) Tu ne traverses pas.
- c) Tu es au passage pour piétons. Il n'y a pas de feu.
1) Tu regardes à gauche et à droite avant de traverser.
2) Tu traverses sans regarder.

2 | Complète.

- a) À vélo, tu portes _____
- b) À vélo, tu roules _____
- c) À vélo, tu t'arrêtes _____

CLUB @DOS 1. Reproduction autorisée © Les auteurs et Editeur, Centre de Investigation y Publicaciones de México, 2014.

2/2

DNL : LA SÉCURITÉ ROUTIÈRE À PIED ET À VÉLO

- Distribuez cet exercice à vos élèves. À partir de l'observation des images et de la lecture des textes, ils vont réaliser un petit test.
- Lisez les textes de la première partie ensemble, expliquez les mots incompris.
- Laissez-les répondre aux questions du test individuellement. Corrigez ensemble.

À pied, il y a des règles à respecter !

La rue (la chaussée) : pour les voitures, les camions, les motos et les vélos.

Le trottoir : pour les piétons.

Le passage pour piétons : pour traverser.

Le feu : quand il est rouge et que le petit bonhomme est vert, on peut traverser. Attention ! Avant de traverser, il faut bien regarder à gauche et à droite.

À vélo aussi !

Vérifie que ton vélo est en bon état (freins, phares...).

Porte un casque.

Signale avec le bras que tu vas tourner.

Roule à droite ou sur les pistes cyclables.

Respecte les règles générales de sécurité routière (s'arrêter au feu rouge, ne pas rouler sur les trottoirs, ne pas prendre les sens interdits, etc.).

1/2

9.4. Projekt jako forma pracy na lekcji języka obcego

Projekt jako forma pracy indywidualnej i zespołowej to jedna z najbardziej skutecznych i motywujących metod nauczania i uczenia się języka. Niniejszy program oparty na serii podręczników *Club @dos* preferuje pracę projektową indywidualną, w parach i zespołach klasowych. Projekt grupowy zakłada, że każda z osób ma konkretną rolę do odegrania, określone zadanie do wykonania, odpowiednie do wiedzy i umiejętności językowych ucznia. Praca projektowa wiąże się także z koniecznością wzajemnego komunikowania i słuchania lub negocjowania w przypadku różnicy zdań.

Taka współzależność, wynikająca z pracy zespołowej przy projekcie, oznacza współodpowiedzialność za wykonanie powierzonego zadania. Praca projektowa to także taka forma pracy, która wymaga od ucznia dużej kreatywności oraz szukania ciekawych i oryginalnych rozwiązań. Może to stanowić motywację do nauki, również dla uczniów słabszych, ponieważ mają dzięki temu okazję podzielić się z innymi swoimi zainteresowaniami i zademonstrować umiejętności niekoniecznie związane z nauką języka.

Przed przystąpieniem do pracy z projektem ważne jest zdefiniowanie tematu, celów, jakie chce się zrealizować, jego formy końcowej, czasu realizacji oraz oceny. Nauczyciel podczas pracy projektowej uczniów pełni rolę koordynatora, nie decyduje jednak o wyborze zadań, podziale obowiązków i for-

mie końcowej. Pełni raczej funkcję doradczą lub – jeśli zachodzi taka potrzeba – staje się mediatorem. Nauczyciel odgrywa natomiast istotną rolę w momencie ewaluacji projektu, choć kryteria oceny mogą być także konsultowane z grupą projektową. Ewaluacja musi się odbyć według ustalonych kryteriów, nie zaś według subiektywnych i niejasnych założeń, które mogłyby prowadzić do napięć i nieporozumień lub personalnych konfliktów pomiędzy członkami grupy. Dobry projekt to projekt wykonywany w atmosferze przyjacielskich relacji, przynoszący wszystkim uczestnikom dużą satysfakcję ze wspólnie wykonanej pracy.

Uczniowie pracujący z metodą *Club @dos* kończą każdy rozdział wykonaniem wspólnego projektu zwanego *Projet de classe* oraz projektem indywidualnym *Mon projet individuel*, wykorzystując całą wiedzę, umiejętności językowe i socjokulturowe nabyte podczas lekcji. Autorka podręcznika zaplanowała również zadania komunikacyjne zwane *miniprojektami* realizowane w parach, które zawsze dotyczą konkretnego tematu lekcji. Wśród wielu atutów, jakimi charakteryzuje się ta forma pracy, wymienić należy przede wszystkim: chęć sprawdzenia swoich możliwości i umiejętności językowych, obserwację pracy innych, rozwijanie umiejętności współpracy z innymi oraz umiejętności negocjacyjnych, możliwość publicznej prezentacji projektu w języku obcym.

9.5. Nowe technologie informacyjne i komunikacyjne w nauczaniu języka obcego

Zgodnie z założeniami *Podstawy programowej* ważnym zadaniem szkoły, a więc i nauczycieli języków obcych jest edukacja medialna. Chcąc je zrealizować, nauczyciel języka obcego powinien zapewnić uczniom dostęp do materiałów multimedialnych oraz nauczyć korzystania z nich na lekcji i podczas pracy własnej. Umiejętności te są tak samo ważne we współczesnym świecie jak umiejętność mówienia, pisanie czy czytania. Należy pamiętać, że korzystanie z narzędzi multimedialnych ma pozytywny wpływ na motywację do nauki nowego języka, na rozwój postaw autonomicznych ucznia, a także na rozwój wszystkich sprawności językowych i kulturowych.

Do dyspozycji nauczyciela, a przede wszystkim ucznia poznającego język francuski, jest wiele narzędzi multimedialnych, które można stosować na lekcji i podczas pracy w domu. Są to np. płyty CD, które stanowią integralną część prawie każdego podręcznika, programy interaktywne i strony internetowe ogólnodostępne (np. www.bonjourdefrance.com, www.apprendrelefrancais.com, www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais, www.lepointdufle.net) lub blogi internetowe (www.canalblog.com, www.fr.quizity.com).

Kurs *Club @dos* spełnia doskonale wymogi związane z edukacją multimedialną ucznia dzięki licznym materiałom multimedialnym na stronie www.espacevirtuel.emdl.fr i zadaniom proponowanym przez Autorkę podręczników. Jednym z przykładów mogą być zadania pt. *Recherche Internet*, które uczeń musi wykonać poszukując konkretnych informacji w internecie.

Jak można korzystać z narzędzi multimedialnych na lekcjach języka francuskiego z podręcznikiem *Club @dos*?

1. Mając do dyspozycji program multimedialny, uczeń może samodzielnie tworzyć obrazy, teksty oraz nagrywać ćwiczenia wymowy lub inne teksty audio. Narzędzia te dają uczniowi możliwości przygotowania np. projektu multimedialnego w programie PowerPoint i tym samym zaprezentowania zadania projektowego w atrakcyjny sposób.
2. Korzystając z blogów, uczniowie mogą pisać własne teksty do tematyki proponowanej w każdej jednostce lekcyjnej lub dodawać komentarze do tekstów kolegów – innych użytkowników tej metody w Europie lub na świecie.
3. Uczniowie mogą także wykonać na lekcji z nauczycielem lub samodzielnie w domu zadania z serii *Recherche Internet*, specjalnie przygotowane dla każdej jednostki lekcyjnej i sprawdzające wiedzę i umiejętności językowe lub socjokulturowe. Taki sposób sprawdzania i utrwalania wiedzy językowej, jest z pewnością bardziej atrakcyjny dla ucznia niż tradycyjne ćwiczenia.
4. Innym narzędziem, które może posłużyć do rozwijania różnych umiejętności językowych, może być **telefon komórkowy lub poczta internetowa**. Uczniowie mogą wysyłać do siebie wzajemnie wiadomości SMS lub też e-maile pocztą elektroniczną, jeśli pracują w sali komputerowej z łączem internetowym, ćwicząc w ten sposób tworzenie krótkich form wypowiedzi pisemnych.
5. Narzędziem coraz częściej stosowanym w klasie językowej staje się tablica interaktywna. Tablica taka ma wiele możliwości, można za jej pomocą podkreślać, wymazywać gumką interaktywną, rysować pisakiem interaktywnym, zmieniać obrazy lub wpisywać teksty.

Przykładowe zadania z kursu *Club @dos*, wymagające szukania i selekcji informacji ze strony internetowej.

RECHERCHE INTERNET – *Club @dos 1*, unité 2²³

Zadanie 1. **Poszukaj w internecie:**

- nazwiska znanego polskiego i francuskiego wykonawcy muzyki rap;
- nazwisk najbardziej znanych aktorów filmowych we Francji i w Polsce;
- nazwisk znanych architektów z obu krajów.

Porównaj rezultaty poszukiwań z kolegą/koleżanką.

RECHERCHE INTERNET – *Club @dos 2*, unité 2²⁴

Zadanie 2. **Trouve** 3 monuments de ton pays:

- un monument en verre
- un monument en pierre
- un monument en fer

10. Przewidywane osiągnięcia uczniów

Realizacja niniejszego programu pozwoli uczniom, którzy rozpoczęli naukę języka francuskiego z VII klasie szkoły podstawowej, osiągnąć przy dwóch godzinach lekcyjnych tygodniowo poziom kompetencji A1, opisany w podstawie programowej dla języków nowożytnych, co odpowiada w dużym stopniu poziomowi biegłości językowej A1, zgodnie z dokumentem Rady Europy ESOKJ.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wszystkich możliwych poziomów biegłości językowej, zgodnie z dokumentem Rady Europy ESOKJ²⁵.

Po ukończeniu VIII klasy szkoły podstawowej, uczeń uczący się drugiego języka od początku powinien wykazać się następującymi osiągnięciami w zakresie **sprawności receptywnych, produktywnych, interakcyjnych i mediacyjnych**.

POZIOMY OGÓLNE		POZIOMY SZCZEGÓLWE	POZIOMY DOCELOWE WEDŁUG PROGRAMU NAUCZANIA
<u>Poziom biegłości:</u> Poziom Mastery (maîtrise)	C2	Poziom perfekcyjnego opanowania języka	
Poziom Effective Operational Proficiency (autonome)	C1	Poziom efektywnej biegłości językowej	
<u>Poziom samodzielności:</u> Poziom Vantage (intermédiaire)	B2	Poziom skutecznej komunikacji i wrażliwości językowej	
Poziom Threshold (niveau seuil)	B1	Poziom zręcznego radzenia sobie w sytuacjach komunikacyjnych życia codziennego	
Poziom Waystage A2+	A2.2		
<u>Poziom podstawowy</u> Poziom Waystage (de survie)	A2	Poziom podstawowych umiejętności w komunikacji	Poziom podstawowy dla początkujących – odpowiadający wariantowi II.2.DJ podstawy programowej
Poziom Breakthrough (introductif ou de découverte)	A1	Poziom wstępny , odkrywania	Poziom podstawowy dla początkujących – odpowiadający wariantowi II.2. podstawy programowej

²³ *Club @dos 1*, Livre d'élève, unité 2, s.47

²⁴ *Club @dos 2*, Livre d'élève, unité 2, s.53

²⁵ *Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie i ocenianie*. Wydawnictwo CODN, Warszawa 2003, str 41-44.

Sprawności		Osiągnięcia na poziomie podstawowym A1 Wariant etapu edukacyjnego II.2.	
R E C E P T Y W N E	ustne	Uczeń: 1. rozumie ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych, w tym intencji rozmówcy i instrukcji nauczyciela; 2. rozumie ogólny sens oraz potrafi wyszukiwać informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach i dialogach; 3. określa kontekst wypowiedzi: czas, miejsce, sytuację;	
	pisemne	1. rozumie powszechnie spotykane dokumenty takie jak: menu, rozkład jazdy, ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje; 2. potrafi wyszukiwać konkretne informacje w prostych tekstach; 3. rozumie ogólny sens prostych, adaptowanych tekstów;	
I N T E R A C Y J N E	ustne	1. potrafi zadawać proste pytania oraz udzielać odpowiedzi; 2. potrafi zdobywać informacje w typowych sytuacjach dnia codziennego, a także udzielać informacji; 3. umie inicjować i podtrzymywać proste rozmowy dotyczące typowych sytuacji dnia codziennego;	
	pisemne	potrafi udzielić pisemnej odpowiedzi (np. drogą mailową) na zaproszenie, pytanie;	
P R O D U K T Y W N E	mówienie	1. formułuje krótkie wypowiedzi o sobie, rodzinie, najbliższym otoczeniu, kraju, regionie; 2. umie zadawać proste pytania oraz udzielać odpowiedzi; 3. potrafi uzyskiwać informacje, a także udzielać informacji w typowych sytuacjach życia codziennego; 4. ma opanowaną poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego.	
	pisanie	1. potrafi napisać krótki tekst/list/e-mail o sobie i swoich zainteresowaniach, przekazać proste informacje; 2. potrafi wypełniać typowe formularze; 3. potrafi dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu; 4. posiada umiejętność poprawnego zapisu większości słów znanych ze słuchu.	
M E D I A C Y J N E	ustne	potrafi przekazać osobom trzecim krótkie i proste informacje (przetwarza informacje);	
	pisemne	potrafi zapisać i przekazać pisemnie informacje pochodzące od osób trzecich.	

11. Kontrola i ocena pracy uczniów

Sprawdzanie przyrostu wiedzy i umiejętności oraz ocenianie osiągnięć ucznia jest niezbędne w procesie kształcenia językowego i stanowi integralną część procesu nauczania. Kontrola wiedzy i umiejętności pełni funkcję oceniającą, diagnozującą i wychowawczą. Istotne jest, aby nauczyciel określił na początku roku szkolnego szczegółowe wymagania wobec uczniów i przedstawił je rodzicom. Samo **ocenianie** powinno charakteryzować się następującymi cechami:

- trafnością – ocenia się tylko ten element, który zamierzamy sprawdzić;
- rzetelnością – pozwala określić, w jakim stopniu można polegać na wynikach;
- praktycznością – dotyczy rzeczywistych możliwości przeprowadzenia oceniania.

Ocena, czy też – z języka francuskiego – ewaluacja, nie polega jedynie na wystawieniu oceny jakości działań ucznia (**ocenianie sumaryczne/sumujące**), ale także na analizie warunków, która ma na celu udoskonalenie wszelkich działań prowadzonych w procesie dydaktycznym (**ocenianie bieżące/kształtujące**). Właśnie ocenianie kształtujące jest dla autorki podręczników *Club @dos* najistotniejsze, ponieważ zapewnia bieżącą kontrolę nowo nabytych umiejętności językowych i socjokulturowych. Metoda zadaniowo-projektowa proponowana przez Autorkę zapewnia również uczniom współuczestnictwo w tym procesie. Realizując zadania projektowe (*miniprojekty, Projets individuels, Projets en groupe*) oraz zadania leksykalne, gramatyczne czy fonetyczne (*Le coin de la grammaire, Le coin du lexique* - podręcznik, *Le coin des exos* - zeszyt ćwiczeń), obecne w każdej jednostce lekcyjnej, uczniowie mają stałą możliwość weryfikowania swoich umiejętności językowych i uzupełniania ich braków.

Poza tym istnieje jeszcze ocena **diagnostyczna**, na podstawie której można ocenić stopień znajomości języka, czyli – według ESOKJ – poziom biegłości językowej, i oszacować tym samym, jakie na tym etapie można postawić cele językowe lub kulturowe. Dzięki ewaluacji dowiadujemy się zatem, w jakim stopniu uczniowie opanowali wyznaczone cele w uczeniu się języka, jak przebiega ich proces uczenia się i co należy jeszcze zrobić, aby go ulepszyć.

Istnieje również ocenianie tradycyjne zwane **normatywnym**, w którym pomiar wiedzy i umiejętności skoncentrowany jest na normach. Oznacza to, że ocenianie opiera się na porównywaniu osiągnięć jednego ucznia z osiągnięciami innych. Taka forma oceniania, stosowana niestety bardzo często przez nauczycieli, powoduje podziały na uczniów słabych oraz dobrych lub bardzo dobrych.

Jeszcze innym sposobem oceniania jest ocenianie według **konkretnych kryteriów**, gdzie *kryteria powodzenia są określone wcześniej, a uczniowie oceniani są na podstawie zakresu, w jakim je spełnili, bez odnoszenia się do osiągnięć innych uczniów* (Cohen, 1999: 44). Taki typ oceniania wiedzy i umiejętności zdających stosowany jest na egzaminach DELF i DALF.

Ocenianie jest zatem jednym z najtrudniejszych zadań nauczyciela w pracy dydaktycznej, które wymaga wiedzy, doświadczenia, obiektywności i precyzji. Ocenianie jest także obowiązkiem szkoły, określonym przez rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobów oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach publicznych²⁶. Tak więc kontrola i ocena są nieodzownym etapem kształcenia językowego i powinny obejmować zarówno **wiedzę językową** (struktury morfosyntaktyczne, słownictwo) i **kulturową** oraz **umiejętności/sprawności językowe** (receptywne, produktywne, interaktywne i mediacyjne). Ocenie podlega również **postęp ucznia** w stosunku do wymagań edukacyjnych z danego przedmiotu.

Sprawdzanie i ocenianie obejmuje także takie elementy procesu dydaktycznego jak **aktywność ucznia na lekcji**, prace domowe, prowadzenie zeszytu domowego lub portfolio lekcyjnego.

System oceniania przybiera różne formy. Możemy w nim wyróżnić:

- **ocenianie wewnątrzszkolne**, w którym mamy do czynienia z ocenianiem bieżącym, śródrocznym lub rocznym;
- **ocenianie zewnętrzne** (egzamin końcowy);
- samoocenę i samokontrolę ucznia.

Zgodnie z powyższym można podsumować, że są to działania mające na celu:

- poinformowanie nauczyciela, ucznia i rodziców ucznia o przebiegu procesu nauczania i uczenia się oraz o tym, jak naucza nauczyciel;
- obserwowanie na bieżąco postępów w nauce oraz niedoosiągnięć ucznia;
- motywowanie ucznia do dalszego rozwijania jego zainteresowań;
- uświadamianie ucznia o stopniu opanowania przez niego wiedzy i umiejętności językowych i pomaganie w osiągnięciu lepszych wyników poprzez podanie sposobów uzupełniania braków;
- motywowanie do bardziej systematycznej pracy, samokontroli i autonomii w uczeniu się języka;

²⁶ Rozporządzenie MEN w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzenia egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562).

- podsumowanie okresowe lub roczne wiadomości i umiejętności ucznia i określenie stopnia opanowania treści programowych;
- korygowanie organizacji i metod pracy nauczyciela.

W ramach **oceniania wewnątrzszkolnego** bardzo ważne jest, aby nauczyciele języków obcych wypracowali wspólny system oceniania bieżącego i okresowego, w tym oceny końcowe, a PSO (Przedmiotowy System Oceniania) powinien być dostosowany i zgodny z WSO (Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania).

Jak wynika z powyższych informacji, ocenianie ma swoje pozytywne konsekwencje, ponieważ zmusza do refleksji wszystkich zainteresowanych. Uczeń i rodzice otrzymują na bieżąco informacje zwrotne, a nauczyciel musi zaplanować i przygotować jasno sformułowane kryteria oceniania, zgodne z programem nauczania. Kryteria te i wymagania dotyczące przedmiotu uczeń powinien znać od samego początku nauki.

Ocena wypowiedzi ustnych

Zgodnie z zaleceniami ESOKJ w wypowiedziach ustnych, które powinny być oceniane, należy zwrócić uwagę na następujące **aspekty jakościowe**:

- **zakres** wypowiedzi – zasób słownictwa odpowiedni do poziomu biegłości językowej, pozwalający wyrazić swoje intencje;
- **poprawność** wypowiedzi – stosowanie poprawnych struktur gramatycznych i wzorów zdaniowych w sytuacjach komunikacyjnych, poprawność wymowy i intonacji;
- **płynność** wypowiedzi – wyrażanie się w sposób zrozumiały, bez większych przerw i wahań;
- **spójność** wypowiedzi – umiejętność łączenia różnych elementów zdania lub ciągu zdań w spójną, linearną wypowiedź za pomocą spójników lub innych wskaźników zespolenia;
- **interakcja** – umiejętność nawiązywania, podtrzymywania i kończenia rozmowy na różne tematy i powtarzania tego, co powiedzieli inni, umiejętność stosowania strategii komunikacyjnych kompensacyjnych.

Ocena wypowiedzi pisemnych

Wypowiedzi pisemne, podobnie jak ustne, powinny być oceniane według jasnych kryteriów, chociaż w przypadku prac pisemnych zalecane jest także dołączenie komentarza słownego do oceny. Ocena pełni nie tylko funkcję diagnostyczną, ale i informacyjną, dlatego krótki komentarz – z podkreśleniem mocnych stron wypowiedzi pisemnej oraz z pokazaniem i analizą niedociągnięć oraz błędów, szczególnie tych często powtarzających się – jest niezwykle istotny i kształcący w procesie nauki języka obcego.

Do najważniejszych kryteriów oceny wypowiedzi pisemnych należą:

- **zgodność wypowiedzi** pisemnej z tematem i wymaganą formą (np. opis, opowiadanie, recenzja, rozprawka);
- **spójność tekstu** – logiczny i spójny układ tekstu;
- **bogactwo językowe**:
 - urozmaicone słownictwo i frazeologia (adekwatne do tematu),
 - zróżnicowane struktury gramatyczne,
- **poprawność językowa** leksykalno-gramatyczna i ortograficzna.

Sprawdzając i oceniając osiągnięcia naszych uczniów i ich aktywność na lekcjach możemy proponować różnorodne formy ćwiczeń lub metod sprawdzania wiedzy i umiejętności językowych, np.:

- kartkówki obejmujące treści językowe danej jednostki lekcyjnej,
- sprawdziany lub testy kontrolne na zakończenie każdego działu lub semestru,
- prace zadaniowo-projektowe dotyczące tematyki i wiedzy językowej danej lekcji lub działu,
- prace domowe sprawdzające umiejętności pisania tekstów,
- wypowiedzi ustne w formie np. odgrywania scenki, wypowiedzi na dany temat, argumentowanie lub uzasadnianie opinii.

Kurs *Club @dos* proponuje różne elementy oceniania wiedzy i umiejętności językowych ucznia zarówno w podręcznikach: testy socjokulturowe w rubryce *MAG@DOS, Le coin du lexique* i *Le coin de la grammaire*, jak i w zeszytach ćwiczeń w rubryce *Le coin des expos* i *J'utilise le français en classe de...* lub moduł *Auto-évaluation* z elementami samooceny.

12. Samoocena i strategie uczenia się

Bardzo ważną formą oceniania bieżącego/kształtującego jest **samoocena uczniów**. Uczeń powinien być wdrażany do samodzielnej pracy poprzez stosowanie właściwych strategii uczenia się i dzięki integracji poznanych strategii z proponowanym materiałem. Zgodnie z podstawą programową uczniowie powinni rozwijać umiejętności niezbędne do samooceny już od szkoły podstawowej, jednak nie wszyscy wykazują się nawykiem samodzielnego uczenia się, dlatego opanowanie i stosowanie niektórych strategii, szczególnie w uczeniu się języka obcego, staje się koniecznością.

Uczniowie w trakcie nauki języka wykonują różne zadania, a do ich realizacji potrzebne im są określone strategie.

Strategie uczenia się²⁷ stosowane przez ucznia dzielimy na: **poznawcze/kognitywne i metapoznawcze/metakognitywne, pamięciowe, kompensacyjne, afektywne i społeczne**, zaś zadaniem nauczyciela jest wyposażenie ucznia w niezbędne narzędzia pozwalające na zastosowanie tych strategii. **Strategie poznawcze** pozwolą uczniowi wydobyć z pamięci potrzebne informacje, ułatwią magazynowanie wiedzy w pamięci długotrwałej, lub też porządkowanie nabytej wiedzy czy jej analizowanie.

Metoda *Club @dos* proponuje serie działań polegających na **wspólnej refleksji** nad funkcjonowaniem różnych reguł językowych. Natomiast **strategie metapoznawcze** stosowane są w celu planowania uczenia się i monitorowania procesów myślowych oraz sprawdzania efektów uczenia się. **Strategie kompensacyjne** pozwalają uczniowi wybrnąć z trudnych sytuacji komunikacyjnych – w przypadku braków językowych stosuje się takie strategie, jak np. szukanie synonimów lub antonimów, definiowanie, stosowanie środków niewerbalnych i parawerbalnych, powtórzeń albo podawanie odpowiedników w innych, znanych uczniowi językach. Odpowiednie **strategie pamięciowe** pozwalają na lepsze i skuteczniejsze zapamiętywanie nowych struktur leksykalno-gramatycznych. **Strategie afektywne** mają na celu kierowanie własnymi emocjami podczas procesu uczenia się, a także motywowanie do nauki poprzez nagradzanie, w przypadku pozytywnych wyników. Wreszcie **strategie społeczne** to umiejętność radzenia sobie w kontaktach interpersonalnych.

Autorka programu pragnie zwrócić uwagę na strategie, które mają zastosowanie w rozwijaniu językowych kompetencji receptywnych i produktywnych. Na II etapie nauki języka uczniowie powinni nauczyć się stosować następujące **strategie**:

- **w słuchaniu**
 - różnorodne techniki słuchania – globalne, selektywne i szczegółowe, wyszukiwanie słów kluczowych w tekście słuchanym;
- **w mówieniu**
 - sporządzanie planu wypowiedzi;
 - sporządzanie listy słów lub zwrotów potrzebnych do wypowiedzi;
 - głośne czytanie ćwiczonych kwestii;
 - czytanie i powtarzanie;
 - ćwiczenie wymowy i intonacji;
- **w czytaniu**
 - różnorodne techniki czytania;
 - podkreślanie słów kluczowych;
 - streszczanie przeczytanego tekstu w języku francuskim;
 - korzystanie ze słownika dwujęzycznego;
- **w pisaniu**
 - stosowanie skrótów;

- zapisywanie trudnych wyrazów na kartkach/planszach;
- obserwacja reguł gramatycznych;
- obserwacja własnych błędów;
- korygowanie własnych błędów za pomocą podręcznika do gramatyki i słowników;
- poszukiwanie uzasadnienia pisowni;
- **w przyswajaniu nowego słownictwa**
 - określanie znaczenia słów za pomocą rysunku, symbolu, innego języka obcego;
 - tworzenie własnego słowniczka tematycznego lub alfabetycznego;
- **w przyswajaniu gramatyki**
 - zapoznawanie się z komentarzami gramatycznymi znajdującymi się w podręczniku;
 - samodzielne dochodzenie do reguł;
 - umiejętne stosowanie klucza do ćwiczeń;
 - samodzielne stosowanie reguł we własnych zdaniach/tekstach.

Użytkownicy podręczników *Club @dos* znajdą w nich szeroki wachlarz strategii uczenia się umożliwiających rozwijanie poszczególnych kompetencji językowych i wiedzy ogólnej. Wszystkie strategie zaprezentowane w podręcznikach i zeszytach ćwiczeń są bardzo efektywne, niekonwencjonalne i motywujące do dalszej nauki, a co najważniejsze, są adresowane do uczniów o zróżnicowanej modalności – wzrokowej, słuchowej i kinestetycznej. Niniejszy program zakłada systematyczne działania przygotowujące uczniów do samooceny, czyli zachowań autonomicznych. Dzięki samoocenie uczniowie nabywają umiejętność przejmowania odpowiedzialności za proces uczenia się. Uczeń odpowiadając na pytanie „co potrafi” zmuszony zostaje do refleksji nad tym, jakie są jego mocne punkty w opanowaniu wiedzy i umiejętności językowych, a nad którymi elementami musi jeszcze popracować.

Niniejszy program w części zwanej *Auto-évaluation*, zamieszczonej w zeszytach ćwiczeń, zachęca uczniów do samooceny własnej wiedzy i umiejętności językowych oraz socjokulturowych, a także do zastanowienia się nad sposobami wzbogacania wiedzy językowej podczas działań klasowych, w domu lub w sytuacjach pozaszkolnych. Zbieranie informacji o sobie, o wynikach i przebiegu pracy własnej może odbywać się na wiele sposobów, takich jak:

- praca z Europejskim Portfolio Językowym;
- wypełnianie kart samooceny lub dzienniczków uczenia się;
- zbieranie własnych dobrych prac pisemnych lub nagrań swoich wypowiedzi;
- wykonywanie testów zawartych w materiałach dodatkowych do danego podręcznika.

²⁷ Komorowska, H. *Metodyka nauczania języków obcych*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2002.

Poniżej prezentujemy przykładowe zadania zachęcające do samooceny wiedzy i umiejętności językowych i socjokulturowych oraz do refleksji nad własnymi strategiami uczenia się.

Auto-évaluation – Club @dos 1, Zeszyt ćwiczeń, unité 4²⁸.

Auto-évaluation

Unité 4

très bien
 assez bien
 pas très bien

Comprendre : écouter

Potrafię zrozumieć polecenia.

Potrafię zrozumieć proste informacje dotyczące rodziny, części ciała...

Potrafię rozpoznać dźwięk [ɑ], taki jak w wyrazach *vacances* i *dent*.

Comprendre : lire

Potrafię przeczytać i zrozumieć proste informacje na temat rodziny, ciała ludzkiego i zwierząt domowych.

Parler : prendre part à une conversation

Potrafię określić, gdzie się znajduje i dokąd idę. (*Je suis au bureau et je vais à la maison.*)

Potrafię opisać osoby. (*Ma mère est petite, mince et brune.*)

Potrafię zastosować zaimek on zamiast zaimka *nous*. (*On va à la piscine. – Nous allons à la piscine.*)

Za pomocą zaimków akcentowanych potrafię podkreślić osobę wykonującą daną czynność. (*Moi, j'aime les mathématiques et toi, tu aimes la géographie.*)

Potrafię mówić o swojej rodzinie. (*Il a un frère. Je n'ai pas de sœurs.*)

Potrafię nazwać członków swojej rodziny. (*Ma mère, mon père, mon frère, ma sœur, ma grand-mère, mon grand-père...*)

Potrafię nazwać części ciała. (*La tête, le nez, la bouche, les dents...*)

Potrafię wymówić dźwięk [ɑ], taki jak w wyrazach *vacances* i *dent*.

Parler : s'exprimer en continu

Potrafię mówić o swojej najbliższej rodzinie.

Potrafię rozmawiać o sporcie.

Écrire

Potrafię bezbłędnie przepisać proste słowa lub zdania.

Potrafię napisać proste teksty, wykorzystując poznane słowa lub zdania.

Potrafię wypełnić formularz swoim nazwiskiem, datą urodzin, upodobaniami.

Potrafię zapisać słowa, które zawierają dźwięk [ɑ], taki jak w wyrazach *vacances* i *dent*.

Compétences culturelles

Potrafię wymienić popularne we Francji zwierzęta domowe.

Potrafię mówić o dyscyplinach sportu, uprawianych przez francuskich nastolatków.

Znam miejsca, w których uprawia się te dyscypliny sportu.

Potrafię opowiadać o Société Protectrice des Animaux – SPA.

cinquante-neuf 59

Mając świadomość, jak ważną rolę w rozwijaniu umiejętności samokontroli i samooceny odgrywają nauczyciele języka, proponuje się regularne działania za pomocą różnorodnych technik. Działania te mają na celu pomoc uczniom w stawianiu się samodzielnymi i odpowiedzialnymi za własną naukę, jej przebieg i efekty. Jedną z takich technik mogą być table/arkusze samooceny dotyczące znajomości środków językowych – funkcji komunikacyjnych, leksyki i gramatyki, oraz sprawności receptywnych i produktywnych, czy też wiedzy ogólnej z zakresu cywilizacji i kultury danego kraju.

Warte polecenia jest wprowadzanie na lekcji **oceniańa zespołowego**, które rozwija współodpowiedzialność uczniów za efekty nauki i mobilizuje ich uwagę. Technika ta jest szczególnie skuteczna w przypadku odpowiedzi ustnych i powinna być stosowana na podstawie wspólnie ustalonych kryteriów oceny. Jednak to nauczyciel, jak pisze prof. B. Niemierko²⁹, jest odpowiedzialny za treści oraz formę ewaluacji osiągnięć uczniów i osobiście ponosi konsekwencje dokonanych ocen.

²⁸ Club @dos 1. Zeszyt ćwiczeń – unité 4, s. 59.

²⁹ Niemierko, B. *Miedzy oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki*. WSiP, Warszawa 1997, s. 228.

13. Planowanie dydaktyczne

Jednym z głównych warunków skutecznego działania jest planowanie, polegające na przemyślanym przewidywaniu przebiegu i rezultatów określonych procesów. W przypadku planowania dydaktycznego chodzi o procesy nauczania i uczenia się, które wymagają sporządzenia planów zajęć edukacyjnych z każdego przedmiotu. Nauczyciel musi wiedzieć, jakie cele nauczania i wychowania ma osiągnąć, jakie treści nauczania winien zrealizować, z jakimi uczniami oraz z jakimi warunkami materialnymi ma do czynienia. Zatem warunkiem dobrego planowania jest znajomość samych uczniów, ich potrzeb i możliwości.

W przypadku planowania zajęć dydaktycznych mówimy o trzech etapach planowania:

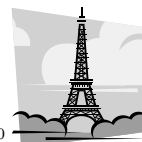
- 1. planowanie kierunkowe** – dotyczy celów poznawczych, wychowawczych i materiału nauczania dla określonego przedmiotu szkolnego. Ma ono szeroki zasięg, gdyż obejmuje cały etap szkolny, rok szkolny lub semestr i ukierunkowane jest na ustalone cele, które wytyczają kierunek działania uczniów i nauczyciela;
- 2. planowanie wynikowe** – określa wymagania programowe w związku z kolejnymi tematami zajęć. Stanowi zatem unormowanie oceny pracy ucznia, który wcześniej poznaje wymagania, dzięki czemu będzie mógł pracować na wybranym przez siebie poziomie. **Plany wynikowe**, pojęcie wprowadzone przez prof. Bolesława Niemierko, są propozycją planowania procesu nauczania, umożliwiając kształcenie według wymagań i dlatego często zastępują tradycyjny rozkład materiału. **Rozkład materiału** określa zadania realizowane przez nauczyciela i sposób realizowania z określoną grupą/klasą uczniów w danym okresie, z podziałem na jednostki lekcyjne. Plan wynikowy natomiast wychodzi od określenia kilku poziomów wymagań – osiągnięć ucznia i propozycji ocen dla każdego poziomu. Mowa tu o podstawowym poziomie wymagań (P), tzn. poziomie wymagań koniecznych i podstawowych, oraz poziomie pełnym, zwanym także ponadpodstawowym (PP), odnoszącym się do wymagań rozszerzających;
- 3. planowanie metodyczne** – obejmuje wymagania programowe i wytycza przebieg zajęć. **Plan metodyczny**, czyli inaczej **konspekt/scenariusz lekcji**, będący przykładem planowania metodycznego, przetwarza treść kształcenia w sytuacje zadaniowe, w których uczeń wykonuje konkretne czynności w celu nabycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności. W dobrym planie metodycznym jest zazwyczaj:
 - **część wstępna** – określenie celów lekcji, czyli tego, jakie umiejętności muszą opanować uczniowie i jaką

wiedzę przyswoić, organizacja zajęć – czas, metody pracy, środki dydaktyczne oraz nawiązanie do wiedzy wcześniej nabytej;

- **część główna** – obserwacje, wypowiedzi uczniów, słuchanie, czytanie, pisanie, ćwiczenia utrwalające;
- **część końcowa** – podsumowanie, wnioski, oceny, zadania domowe.

Reasumując, skuteczne nauczanie obok planów całorocznych lub semestralnych wymaga zaplanowania poszczególnych zajęć lub cyklu zajęć według określonych reguł, które zapewnią skuteczność i efektywność procesu przyswajania języka.

14. Przykładowe scenariusze lekcyjne

Scenariusz nr 1. Temat: *Voyages et moyens de transport*³⁰

Poziom A1.1.

Czas trwania: 2 x 45 min

Formy pracy: indywidualna, w parach, w większych grupach, z całą grupą

Techniki pracy: mapa myśli (Mind Mapping), analiza i opis materiału ilustracyjnego (slogany), dopasowywanie fragmentów zdań, tworzenie pytań i odpowiedzi, tworzenie krótkich tekstów pisemnych (pocztówka), tworzenie sloganu/sloganów, wyszukiwanie informacji i materiału w Internecie

Materiał: ilustracje z napisami - slogany, fotografie, krótkie teksty w formie pisanej, komputer z dostępem do Internetu

Cele lekcji

Komunikacyjne

Po zakończeniu lekcji uczeń umie:

- rozmawiać o upodobaniach dotyczących podróży i środków transportu ;
- wyrazić własną opinię;
- analizować materiał ilustrowany z tekstem i zrozumieć jego sens;
- uzasadnić swoje zdanie;
- formułować zakazy;
- zredagować krótki tekst pisemny: kartka pocztowa z wakacji, slogany, lista zakazów.

Językowe

leksykalne:

- poznanie i powtórzenie słownictwa z zakresu podróży, środków transportu, pogody i upodobań dotyczących podróży;
- powtórzenie słownictwa dotyczącego dyscyplin sportowych;
- poznanie i stosowanie słownictwa służącego do wyrażania własnej opinii, uzasadniania wyboru: *moi, je crois/je pense, je trouve que, à mon avis, il est possible..;*
- poznanie słownictwa/wyrażeń dotyczących dawania rad lub wydawania nakazów:
- **gramatyczne:**
- poznanie i stosowanie formy rozkazującej/*impératif*;
- poznanie i stosowanie formy rozkazującej dla czasowników nieregularnych: *être, devoir, faire, prendre.*

³⁰ Scenariusz został opracowany częściowo na materiałach pochodzących z unité 3 podręcznika *Club @dos 2*.

Socjokulturowe i interkulturowe

- poznanie afiszów i sloganów dot. ochrony środowiska i agencji podróży;
- szukanie podobieństw i różnic w odniesieniu do polskich materiałów autentycznych o wyżej wymienionej tematyce.

Ogólnowychowawcze i metakognitywne

- uczenie się współpracy w grupie;
- zastanowienie się nad strategiami nauki języka i wybór odpowiedniej strategii;
- uczenie się kreatywnego pisania i tworzenia małych zadań projektowych z wykorzystaniem talentów i zainteresowań uczniów;
- rozwijanie umiejętności korzystania z nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

LEKCJA 1

Przebieg zajęć

1. Faza wstępna

Po rutynowych czynnościach organizacyjnych nauczyciel, nawiązując do tematu lekcji, zadaje uczniom pytania na temat ich zainteresowań, upodobań dotyczących multimediów i reklam:

Est-ce que vous aimez les vacances et les voyages ? Dites pourquoi ? Comment aimez-vous voyager et où, dans quels endroits ?

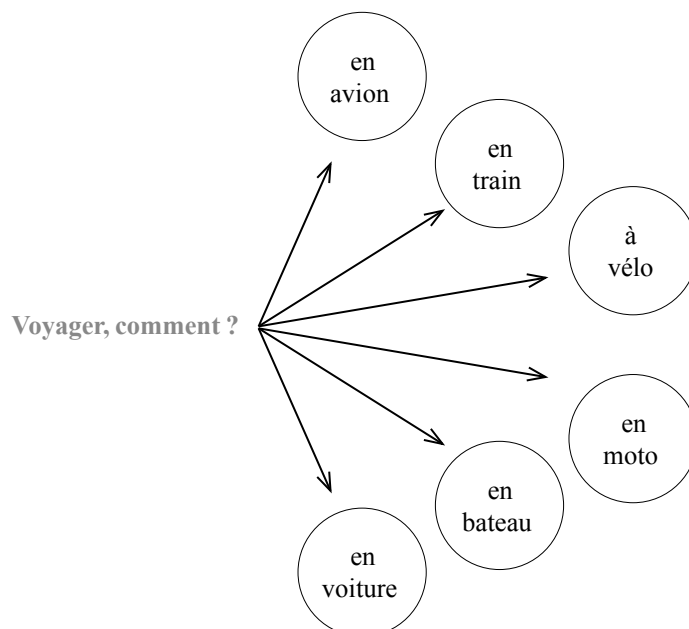
2. Praca nad tematem lekcji

Wprowadzenie do tematu

Zadanie nr 1

Nauczyciel proponuje pracę w dwóch grupach w celu przypomnienia i zgromadzenia słownictwa związanego ze **środkami transportu** podczas podróży na wakacje i **miejscami** gdzie chętnie spędzają wakacje. Uczniowie mają zgromadzić znane im słownictwo w dwóch mapach myślowych (Mind Mapping) dotyczących zaproponowanych tematów.

Przykład:

Po wykonaniu zadania uczniowie prezentują wykonane mapy myśli, wspólnie je omawiają, uzupełniając słownictwo, jeśli to konieczne.

Zadanie nr 2

Uczniowie otrzymują krótkie, jednozdaniowe teksty na temat upodobań młodych Francuzów dotyczących wakacji i sposobów podróżowania. Muszą je przeczytać i skomentować oraz wyrazić własne zdanie. Mogą porównać zwyczaje i formy spędzania wakacji we Francji i w Polsce wśród młodzieży. Zadanie można wykonać samodzielnie lub wspólnie z kolegą. Nauczyciel podaje kilka przydatnych zwrotów do użycia podczas komentarzy.

Polecenie

Lisez ces courtes informations/opinions à propos des préférences des ados français et dites si vous faites comme eux ou non et pourquoi? Vous pouvez travailler seul ou avec votre copain/copine.

Zwroty:

Moi, j'aime aussi...

Moi aussi, j'adore...

Par contre moi, je déteste...

Je voudrais dire que j'ai peur de...

Je pense que...

Je trouve que...

Je ne peux pas voyager... parce que...

Les jeunes français voyagent souvent en voiture avec leurs parents et ils passent les vacances à la campagne ou dans un petit village, loin de grandes villes.

La plupart des jeunes français va sur la Côte d'Azur avec leurs parents en TGV ou en voiture.

Les jeunes français de 11 à 15 ans passent de plus en plus souvent une ou deux semaines de vacances dans un séjour linguistique à l'étranger, p.ex. en Grande Bretagne.

Une grande partie de jeunes en France entre 13 et 15 ans prend l'avion pour partir à l'étranger: en Espagne, en Italie, en Grèce ou en Amérique et au Canada.

Certains jeunes français passent leurs vacances aux stages sportifs de Cap Junior dans les camps où ils pratiquent les sports « nature » tels que : kayak, foot, surf, plongée-marine ou équitation.

Les jeunes qui aiment les montagnes passent leurs vacances à pied pour faire des escalades ou randonnées.

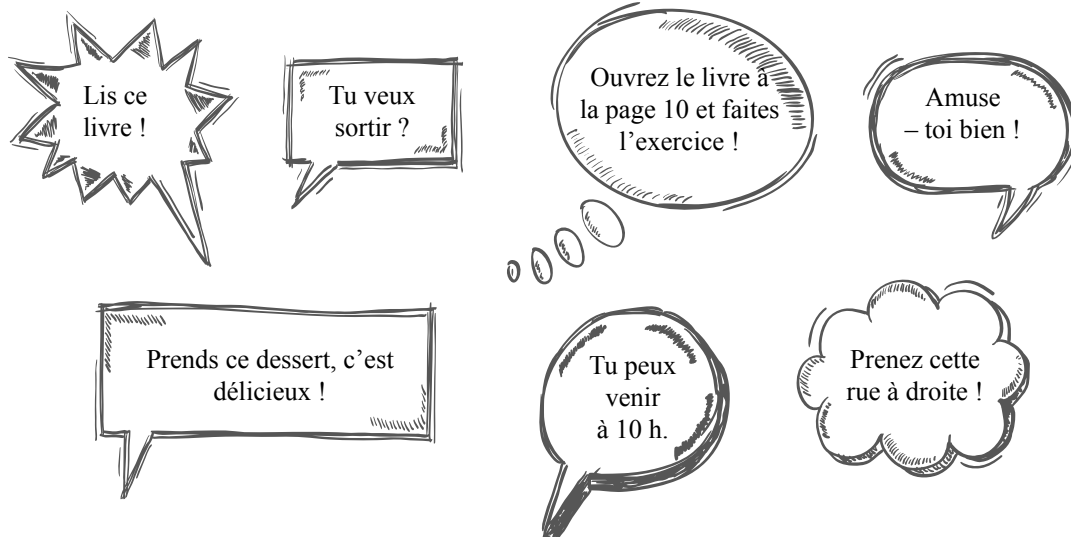
Il y a aussi ceux qui restent en ville et ils passent leurs vacances en faisant du skate, du roller, du street-ball (basket de rue) ou de la capoeira.

Zadanie nr 3

Nauczyciel proponuje dwa ćwiczenia mające na celu powtórzenie formy *impératif* i funkcji komunikacyjnych z tym związanych. Uczniowie muszą odszukać 2 niepasujące zdania.

Polecenie 1.

Barrez les deux intrus : les phrases n'expriment ni une recommandation, ni un ordre, ni un conseil.

Polecenie 2.

Classifiez ces phrases par rapport à leur fonction communicative :

a) donner un conseil	c) expliquer quelque chose
b) donner une recommandation	d) donner les intructions

Zadanie nr 4

Nauczyciel przechodzi do etapu pracy nad tworzeniem krótkich tekstów pisanych i proponuje uczniom napisanie 2-3 zdań, które są radą dla kolegi, który boi się latać samolotem. Uczniowie wykonują zadanie w grupach trzyosobowych.

Polecenie.

Michel a peur de prendre l'avion. En groupes de 3 personnes, discutez et formulez 3 conseils à donner à Michel.

Attention : vos conseils doivent être utiles et formés à l'impératif affirmatif ou négatif. Ensuite, toute la classe va choisir les 10 conseils les plus importants et les **illustrer**.

Zadanie domowe: miniprojekt

Uczniowie mają wykonać plakat i wymyśleć slogan w trybie rozkazującym dotyczący ochrony środowiska i planety. Nauczyciel rozdaje uczniom dwa przykładowe plakaty.

Créez votre propre affiche avec un slogan à l'impératif concernant la protection de la planète. Vous pouvez observer et consulter deux exemples suivants sur ce sujet :

<http://archives.varmatin.com/sortir/agenda/1691065/photos>

<http://la-sauver85.skyrock.com/2647657468-bouge-toi-pour-ta-planete.html>

Scenariusz nr 2 Temat: *Vacances – écrire une carte postale*

Nauczyciel kontynuuje realizację tej samej tematyki i tych samych celów lekcji, podanych na początku scenariusza, zmieniają się tylko zadania, techniki i formy pracy.

Zadanie nr 1

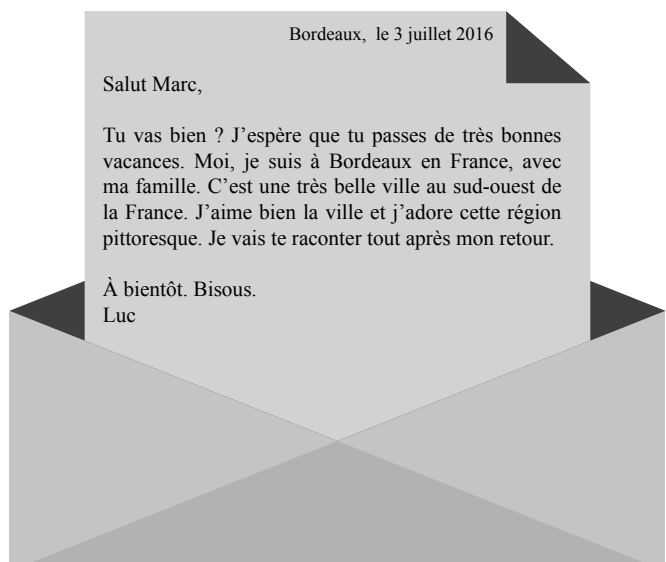
Uczniowie otrzymują fotografię i wzór kartki pocztowej z wakacji spędzonych w miejscu, które przedstawia fotografia oraz przykłady zwrotów potrzebnych do napisania kartki pocztowej. Zadanie polega obejrzeniu zdjęcia i na wspólnym i głośnym przeczytaniu tekstu kartki pocztowej oraz podanych zwrotów.

Polecenie.

Regardez la photo et lisons ensemble le texte de la carte postale et des expressions utiles pour écrire une carte postale de vacances.

<http://voyagesenfrancais.fr>

I. Pour commencer:

Cher/ chère...
 Bonjour...
 Salut...
 Coucou...

II. Pour raconter:

Je suis... Nous sommes...
 Je fais... Nous faisons...
 Je visite...
 J'ai vu... Nous avons vu...
 Je suis allé/e... Nous sommes allés/es...

III. Pour décrire:

J'adore...
 Je m'amuse bien...
 C'est passionnant...
 Il fait beau/ il fait du soleil...

IV. Pour saluer:

Amicalement
 Je t'embrasse
 Gros bisous
 À bientôt

Zadanie nr 2

Nauczyciel prosi uczniów o poszukanie w internecie podanej strony lub znalezienie innej strony z fotografią miejsca, w którym chcieliby spędzić wymarzone wakacje i o napisanie kartki pocztowej do kolegi lub koleżanki. **Uwaga:** treść kartki musi być związana z miejscem z fotografii.

Polecenie.

Allez sur l'un des sites proposés³¹ ou cherchez un autre à l'Internet. Choisissez un lieu où vous voudriez passer les vacances de vos rêves et écrivez une carte postale virtuelle à un/une de vos amis. Attention: ce que vous allez écrire doit correspondre au lieu que vous avez choisi (la mer, la montagne, le ville...).

Zadanie domowe

Uczniowie mają wyszukać w Internecie w wyszukiwarce www.google.fr i www.google.pl ogłoszenia biur podróży z ciekawymi propozycjami spędzenia wakacji dla młodzieży francuskiej i polskiej w wieku od 12 do 15 lat i porównać, jakie są aktualne tendencje w tej dziedzinie lub w obydwu krajach.

Po zakończeniu proponowanych lekcji **uczeń potrafi:**

- stworzyć slogany/ hasła mające różne funkcje komunikacyjne (rozkaz, polecenie, rekomendacja, rada, instrukcja w trybie rozkazującym...)
- rozmawiać o wakacjach i formach podróżowania;
- napisać tekst w formie kartki pocztowej z wakacji do kolegi;
- wyszukać w internecie i poznać hasła dotyczące ochrony środowiska i planety;
- dokonać refleksji na temat podobieństw i różnic socjokulturowych dotyczących upodobań rówieśników francuskich i polskich.

³¹ <http://www.france-voyage.com/guide/hautes-alpes-departement.htm>
<https://pixabay.com/pl/szwajcaria-g%C3%B3ry-charakter-krajobraz-1391937/>
<http://www.routard.com/lieu/0-belgique.htm>

Komentarz końcowy do proponowanych scenariuszy

Proponowane powyżej scenariusze/konspekty lekcji posiadają te same charakterystyczne cechy jak omówiony program przygotowany w oparciu o metodę *Club @dos*.

Wszystkie zadania w scenariuszach charakteryzują się:

- **integracją** wiedzy i sprawności językowych oraz wiedzy ogólnej;
- **interdyscyplinarnością**, czyli korelacją międzyprzedmiotową łączącą naukę języka z innymi przedmiotami;
- **spiralnością** w nauczaniu, polegającą na wykorzystywaniu, utrwalaniu i poszerzaniu wiedzy i umiejętności nabytych w poprzednich jednostkach lekcyjnych;
- podejściem **zadaniowo-projektowym**;
- **interkulturowością**;
- **nowoczesnością** – rozwijanie umiejętności wykorzystywania zasobów internetowych i innych materiałów multimedialnych;
- rozwijaniem **motywacji i autonomii** uczniów poprzez stosowanie metod i materiałów aktywizujących w nauczaniu i nauce języka francuskiego.

Bibliografia

- ANDERSEN J.R. (1998): *Uczenie się i pamięć. Integracja zagadnień*. Warszawa: WSiP
- BOGDANOWICZ, K. (2011): *Dysleksja a nauczanie języków obcych. Przewodnik dla nauczycieli i rodziców uczniów z dysleksją*. Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia
- CYR, P. (1998): *Les stratégies d'apprentissage*. Paris: CLE International.
- CADRE EUROPEEN COMMUN DE REFERENCE POUR LES LANGUES. *Apprendre. Enseigner. Evaluer*. Conseil de l'Europe/les Editions Didier 2001.
- EUROPEJSKI SYSTEM OPISU KSZTAŁCENIA JĘZYKOWEGO: *uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Conseil de l'Europe, Warszawa: Wydawnictwa CODN (tłumaczenie z 2003 r.).
- GARDNER, H. (2009): *Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce*. Warszawa: Wydawnictwo Laurum.
- HARRIS, V.(2002): *Aider les apprenants à apprendre: à la recherche de stratégies d'enseignement et d'apprentissage dans les classes de langues en Europe*. Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- HOFMAN, A. (2009): *Interdyscyplinarne nauczanie języka angielskiego z zastosowaniem technologii informacji*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- JANOWSKA, I. (2010): *Planowanie lekcji języka obcego. Podręcznik i poradnik dla nauczycieli języków obcych*. Kraków: Universitas.
- KOLB, D. (1984): *Experiential learning*. New Jersey: Prentice Hall.
- KOMOROWSKA, H. (2002): *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – Ocena – Testowanie*. Warszawa: Wydawnictwo „Fraszka Edukacyjna”.
- KOMOROWSKA, H. (2002): *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Wydawnictwo „Fraszka Edukacyjna”.
- KOMOROWSKA, H. (2009): *Skuteczna nauka języka obcego. Struktura i przebieg zajęć językowych*. Warszawa: Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.
- KRUSZEWSKI, K. (red.) (2009): *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe.
- LALLEMENT, B. N., PIERRET (2007): *L'essentiel du CECR pour les langues*. Paris: HACHETTE Education.
- MICHOŃSKA-STADNIK, A. (1996): *Strategie uczenia się i autonomia w warunkach szkolnych*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- NIEMIERKO, B. (2002): *Ocenianie szkolne bez tajemnic*. Warszawa: WSiP.
- PAMUŁA, M. (2009): *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna
- PACHOCIŃSKA, E.: *Strategie uczenia się języków obcych*. [w:] *Języki Obce w Szkole*, nr 2/2003.
- PEETERS, L. (2005): *Méthodes pour enseigner et apprendre en groupe*. Bruxelles: De Boeck.
- SOBAŃSKA-JĘDRYCH J., KARPETA-PEĆ B., TORENC M. (2013): *Rozwijanie zdolności językowych na lekcjach języka obcego*. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa.
- TAGLIANTE, CH. (2005): *L'évaluation et le Cadre européen commun*. Paris: CLE International.
- WAWRZYŃIAK-ŚLIWSKA M. (2008): *Czy w polskiej szkole jest miejsce na autonomię ?*, „*Języki Obce w Szkole*”, 6, s. 88-92.
- WILCZYŃSKA, W. (red.) (2002): *Wokół autonomizacji w dydaktyce języków obcych. Badania i refleksje*. Praca zbiorowa, Wydawnictwo Naukowe UAM.